HIGHLIGHTS
2011

Θεμελιώδη δικαιώματα: οι κυριότερες νομικές και πολιτικές εξελίξεις του 2011

Μη επιθεωρημένη μετάφραση

FRA
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Παραίτηση από ευθύνη:
Σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς τη μετάφραση του εντύπου, συμβουλευθείτε την αγγλική γλώσσα, η οποία αποτελεί την πρωτότυπη και επίσημη έκδοση του εγγράφου.

Η «Ευρώπη σε απευθείας σύνδεση» είναι μια υπηρεσία που σας βοηθά να βρείτε απαντήσεις στα ερωτήματά σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Αριθμός δωρεάν τηλεφωνικής κλήσης (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Ορισμένες εταιρίες κινητής τηλεφωνίας δεν επιτρέπουν την πρόσβαση στους αριθμούς 00 800 ή οι κλήσεις αυτές μπορεί να χρεώνονται.

Μη επίσημη μετάφραση

Φωτογραφίες (εξωφύλλου & εσωτερικών σελίδων): © iStockphoto, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το διαδίκτυο (http://europa.eu).

FRA – Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Schwarzenbergplatz 11 - 1040 Βιέννη – Αυστρία
Τηλ.: +43 (1) 580 30-0 – Φαξ: +43 (1) 580 30-699
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: info@fra.europa.eu – fra.europa.eu

Βιβλιογραφικό δελτίο υπάρχει στο τέλος του τεύχους.
Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2013

ISBN 978-92-9239-180-5
doi: 10.2811/10672

© Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2012
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή για μη εμπορικούς σκοπούς με αναφορά της πηγής.

Τυπώθηκε στο Λουξεμβούργο

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΑΝΑΚΥΚΛΩΜΕΝΟ ΧΑΡΤΙ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ (PCF)

FSC
www.fsc.org
MIX
Paper from responsible sources
FSC® C103749

Θεμελιώδη δικαιώματα: οι κυριότερες νομικές και πολιτικές εξελίξεις του 2011

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Η σύνοψη της έκθεσης του 2011 αφορά διάφορα κεφάλαια του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, τα οποία σημειώνονται με διαφορετικό χρώμα ως εξής:

Ελευθερίες		Άσυλο, μετανάστευση και ένταξη Έλεγχος των συνόρων και πολιτική θεωρήσεων Κοινωνία της πληροφορίας και προστασία των δεδομένων
Ισότητα		Τα δικαιώματα του παιδιού και η προστασία των παιδιών Ισότητα και απαγόρευση διακρίσεων Ρατσισμός και εθνοτικές διακρίσεις
Δικαιώματα των πολιτών		Συμμετοχή των πολιτών της ΕΕ στη δημοκρατική λειτουργία της
Δικαιοσύνη		Πρόσβαση σε αποτελεσματική και ανεξάρτητη δικαιοσύνη Δικαιώματα των θυμάτων αξιόποινων πράξεων

Το 2011 καταγράφονται περαιτέρω εξελίξεις στο τοπίο των θεμελιωδών δικαιωμάτων, με τους προβολείς να στρέφονται ολοένα και περισσότερο στην περίπλοκη αλληλεπίδραση των πολλαπλών επιπέδων προστασίας. Για παράδειγμα, αυξάνεται ο αριθμός των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) τα οποία ιδρύουν εθνικούς φορείς ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) συμπληρώνει τον πέμπτο χρόνο λειτουργίας του και, για πρώτη φορά, η ίδια η ΕΕ δεσμεύεται άμεσα από διεθνή συνθήκη για τα δικαιώματα του ανθρώπου, ήτοι τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ΣΔΑμεΑ). Υπό το φως των ανωτέρω, έκθεση που συντάχθηκε κατά παραγγελία του Περιφερειακού Γραφείου Ευρώπης του ΟΗΕ συνιστά ενίσχυση της συνεργασίας των ποικίλων αυτών θεσμικών οργάνων για να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος να παρατηρηθούν κενά στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η επιτυχής αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου τα θεμελιώδη δικαιώματα να γίνουν πραγματικότητα στην καθημερινή ζωή όλων των κατοίκων της ΕΕ. Μια προσεκτικότερη ανάλυση του σημερινού τοπίου των θεμελιωδών δικαιωμάτων οδηγεί, επίσης, στη διαπίστωση ότι αποκτά ολοένα μεγαλύτερη σημασία να εξετάζονται όχι μόνον οι φορείς των υποχρεώσεων (τα κράτη), αλλά και οι φορείς των δικαιωμάτων (τα άτομα). Είναι ανάγκη να συνεκτιμώνται οι εμπειρίες και οι αντιλήψεις τους ώστε να διασφαλίζεται ότι το ευρωπαϊκό οικοδόμημα των θεμελιωδών δικαιωμάτων επιφέρει ουσιαστικές βελτιώσεις στην πράξη και δεν ανάγεται σε αυτοσκοπό.

Στον τομέα του **ασύλου, της μετανάστευσης και της ένταξης**, το 2011 εκφράστηκαν ανησυχίες σχετικά με ορισμένες μεταφορές αιτούντων άσυλο δυνάμει του κανονισμού του Δουβλίνου ΙΙ ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ προέβησαν σε αναμόρφωση των διαδικασιών ασύλου. Σε επίπεδο ΕΕ αναγνωρίζεται όλο και ευρύτερα η ιδιαιτερότητα της κατάστασης, π.χ. των ανήλικων αιτούντων άσυλο, ωστόσο τα στοιχεία αποδεικνύουν ότι οι διαδικασίες ασύλου εξακολουθούν να πάσχουν από γενικότερες

Στην παρούσα σύνοψη αναδεικνύονται επιλεγμένα κεντρικά θέματα της ετήσιας έκθεσης του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) για το έτος 2011. Στο περιθώριο θα βρείτε παραπομπές στις αντίστοιχες εκδόσεις του FRA το έτος 2011, όλες διαθέσιμες μέσω του δικτυακού τόπου του FRA στη διεύθυνση http://fra.europa.eu.

Η ετήσια έκθεση του FRA με τίτλο «Θεμελιώδη δικαιώματα: προκλήσεις και επιτεύγματα του 2011» ακολουθεί τη διάρθρωση των κύριων θεματικών πεδίων εργασίας του Οργανισμού για την περίοδο 2007-2012. Αποτελείται από 10 κεφάλαια και ένα πρόσθετο αφιέρωμα στο τοπίο των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Δίνοντας ζωή στα δικαιώματα: το τοπίο της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

1. Άσυλο, μετανάστευση και ένταξη
2. Έλεγχος των συνόρων και πολιτική θεωρήσεων
3. Κοινωνία της πληροφορίας και προστασία των δεδομένων
4. Τα δικαιώματα του παιδιού και η προστασία των παιδιών
5. Ισότητα και απαγόρευση διακρίσεων
6. Ρατσισμός και εθνοτικές διακρίσεις
7. Συμμετοχή των πολιτών της ΕΕ στη δημοκρατική λειτουργία της
8. Πρόσβαση σε αποτελεσματική και ανεξάρτητη δικαιοσύνη
9. Δικαιώματα των θυμάτων αξιόποινων πράξεων
10. Κράτη μέλη της ΕΕ και διεθνείς υποχρεώσεις

Μπορείτε να μεταφορτώσετε το πλήρες κείμενο της έκθεσης ή κάθε κεφάλαιο χωριστά από τη διεύθυνση http://fra.europa.eu. Βιβλιογραφικές παραπομπές παρατίθενται στο τέλος κάθε κεφαλαίου της ετήσιας έκθεσης.

Μη επιτρεπόμενη αναπαραγωγή

αδυναμίες, περιλαμβανομένης της ανυπαρξίας αποτελεσματικών ένδικων μέσων. Όσον αφορά τις διαδικασίες επιστροφής, μεγάλος αριθμός κρατών μελών της ΕΕ δεν είχε θεσπίσει αποτελεσματικά και ανεξάρτητα συστήματα παρακολούθησης έως τα τέλη του 2011. Ως προς τους νόμιμα διαμένοντες μετανάστες, εγκρίθηκε νέα ευρωπαϊκή ατζέντα για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών. Παρότι όμως η ένταξη ορίζεται ως κοινή ευθύνη για την οποία απαιτείται δέσμευση τόσο από την κοινωνία υποδοχής όσο και από τους μετανάστες, τα στοιχεία του 2011 φανερώνουν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν αδυναμίες σε ποικίλους τομείς, όπως η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση, η απασχόληση και η στέγαση.

Στον τομέα του **ελέγχου των συνόρων και της πολιτικής θεωρήσεων**, η μεταναστευτική πίεση την οποία δέχονται τα κράτη μέλη της ΕΕ στη Μεσόγειο ήταν το κυρίαρχο θέμα των συζητήσεων για τα σύνορα και το άσυλο στην ΕΕ το 2011. Η αραβική άνοιξη και η εξέγερση στη Λιβύη είχαν ως αποτέλεσμα ραγδαία αύξηση των νέων αφίξεων μεταναστών στα εν λόγω κράτη μέλη, γεγονός το οποίο προκάλεσε ζωηρό δημόσιο διάλογο. Οι νεοαφιχθέντες μετανάστες συνήθως συνέχιζαν την πορεία τους σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, γεγονός που ανάγκασε ορισμένα εξ αυτών να εντατικοποιήσουν τους αστυνομικούς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα Σένγκεν. Η εισροή αυτή, όπως και ο τρόπος αντιμετώπισής της, έκαναν τις συμφωνίες Σένγκεν θέμα πολλών συζητήσεων, στο επίκεντρο των οποίων βρίσκονταν τα ζητήματα της τήρησης των συμφωνιών, της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και των αναβολών των νέων προσχωρήσεων. Η κατάσταση των προσώπων που εισέρχονται παράτυπα στην ΕΕ μέσω των εξωτερικών της συνόρων ισοδυναμεί με κατάσταση έκτακτης ανάγκης για τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Στο πλαίσιο της **κοινωνίας της πληροφορίας και της προστασίας των δεδομένων**, δύο θέματα, η ασφάλεια και η τεχνολογία, ήταν αυτά που κυριάρχησαν στον δημόσιο διάλογο το 2011, έτος κατά το οποίο συμπληρώθηκαν 10 χρόνια από τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου στις ΗΠΑ. Η επέτειος αναζωπύρωσε τη συζήτηση σχετικά με την ανάγκη να βρεθεί μια χρυσή τομή ανάμεσα στην ασφάλεια, το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και την προστασία των δεδομένων, η οποία επικεντρώθηκε σε επίκαιρα ζητήματα όπως η διατήρηση των τηλεπικοινωνιακών δεδομένων, η συλλογή και ανάλυση δεδομένων επιβατών, η δημιουργία ενός συστήματος παρακολούθησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και η χρήση σαρωτών σώματος. Εκφράστηκε επίσης προβληματισμός για την επικαιροποίηση του πλαισίου προστασίας των δεδομένων ώστε να συμβαδίζει με τις τεχνολογικές εξελίξεις, ενώ το ενδιαφέρον εστιάστηκε κυρίως στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Στο πεδίο των **δικαιωμάτων του παιδιού και της προστασίας των παιδιών**, το 2011 σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στη νομοθεσία και την πολιτική της ΕΕ για την παροχή υψηλού επιπέδου προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού. Οι εξελίξεις αυτές σε επίπεδο ΕΕ θα επηρεάσουν τους τρόπους με τους οποίους τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την πρόληψη των αξιόποινων πράξεων της εμπορίας παιδιών, της σεξουαλικής κακοποίησης και σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, όπως και την προστασία των παιδιών θυμάτων των εν λόγω αξιόποινων πράξεων και τη δίωξη των δραστών. Στο νέο θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού θεσπίζονται τομείς προτεραιότητας, μεταξύ αυτών και η πληρέστερη ενημέρωση σχετικά με την κατάσταση και τις ανάγκες των πλέον ευάλωτων κατηγοριών παιδιών. Συνοδευόμενοι και ασυνόδευτοι ανήλικοι μετανάστες συνεχίζουν να φθάνουν στα κράτη

Μη εμπορευσιμη εκδοση

μέλη της ΕΕ, γεγονός που απαιτεί τη δέουσα αντιμετώπιση από τις δημόσιες αρχές και τις κοινωνικές και λοιπές υπηρεσίες.

Το 2011, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έλαβαν σημαντικό αριθμό νομικών και πολιτικών μέτρων για θέματα **ισότητας και απαγόρευσης των διακρίσεων**. Οι εξελίξεις αυτές αφορούν ιδιαίτερα τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφιφυλόφιλους και τους διεμφυλικούς (ΛΟΑΔ), καθώς και τα άτομα με αναπηρία. Αναγνωρίστηκε ευρύτερα η πραγματικότητα των πολλαπλών και διατομεακών διακρίσεων. Στο επίκεντρο της συζήτησης βρέθηκε επίσης το κατά πόσον επιτρέπεται να τίθενται περιορισμοί στην ελευθερία του θρησκεύματος ή των πεποιθήσεων, τόσο σε επίπεδο νομολογίας όσο και σε επίπεδο εθνικού δικαίου.

Στον τομέα του **ρατσισμού και των εθνοτικών διακρίσεων**, το μακελειό στο οποίο 77 άτομα έχασαν τη ζωή τους και άλλα 242 τραυματίστηκαν στη Νορβηγία τον Ιούλιο του 2011 αποτέλεσε μια ζοφερή και τραγική υπενθύμιση του ακραίου σημείου στο οποίο μπορούν να φθάσουν οι υπερβολές του ρατσισμού, του αντισημιτισμού, των εθνοτικών διακρίσεων και της μισαλλοδοξίας εάν τα φαινόμενα αυτά αφεθούν ανεξέλεγκτα. Οι επιθέσεις έφεραν επίσης στο προσκήνιο τις εκφάνσεις του ρατσισμού και των εθνοτικών διακρίσεων στην ΕΕ το 2011. Η βία κατά των Ρομά σε τουλάχιστον 4 κράτη μέλη της ΕΕ, οι βίαιες συμπλοκές μεταξύ ντόπιων κατοίκων και αιτούντων άσυλο, καθώς και οι δολοφονίες με φυλετικά κίνητρα είναι φαινόμενα που καταμαρτυρούν τις προκλήσεις που εξακολουθούν να δημιουργούν οι ακραίες μορφές μισαλλοδοξίας. Πέραν αυτών, εθνοτικές διακρίσεις εξακολουθούν να διαπιστώνονται σε ολόκληρη την ΕΕ, παρά τις τιτάνιες προσπάθειες που καταβάλλουν τα κράτη μέλη της ΕΕ για τον περιορισμό τους, σε τομείς όπως η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση, η απασχόληση και η στέγαση. Ιδίως οι πληθυσμοί των Ρομά εξακολουθούν να υφίστανται διακριτική μεταχείριση στους εν λόγω τομείς, όπως αποδεικνύεται από στοιχεία που συνέλεξαν ο FRA και άλλοι φορείς.

Στον τομέα της **συμμετοχής των πολιτών της ΕΕ στη δημοκρατική λειτουργία της**, το 2011 κάποια κράτη μέλη της ΕΕ προέβησαν σε μεταρρυθμίσεις

Πίνακας 1: Αριθμός αποφάσεων του ΕΔΔΑ το 2011, ανά χώρα

Χώρα	Αριθμός αποφάσεων	Αποφάσεις στις οποίες διαπιστώνεται τουλάχιστον μία παραβίαση
AT	12	7
BE	9	7
BG	62	52
CY	2	1
CZ	22	19
DE	41	31
DK	6	1
EE	3	3
EL	73	69
ES	12	9
FI	7	5
FR	33	23
HU	34	33
IE	2	2
IT	45	34
LT	10	9
LU	3	1
LV	12	10
MT	13	9
NL	6	4
PL	71	54
PT	31	27
RO	68	58
SE	4	0
SI	12	11
SK	21	19
UK	19	8
Μερικό σύνολο	**633**	**506**
HR	25	23
Σύνολο	**658**	**529**

Πηγή: *ΕΔΔΑ, Ετήσια έκθεση 2011, Στρασβούργο, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2011*

Μη εξουσιοδοτημένη μετάφραση

με τις οποίες οι εκλογές καθίστανται ευκολότερα προσβάσιμες σε όλους, γεγονός το οποίο ευνοεί τη δημοκρατική συμμετοχή. Στα τέλη του 2011, για παράδειγμα, 19 κράτη μέλη της ΕΕ είχαν κυρώσει τη ΣΔΑμεΑ, αναλαμβάνοντας τη νομική υποχρέωση να ενισχύσουν το δικαίωμα ψήφου των ατόμων με αναπηρία. Λόγω των αυξημένων ποσοστών αποχής στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ξεκίνησε μια συζήτηση για τη μεταρρύθμιση του εκλογικού συστήματος. Πέρα από τις εκλογές, το 2011 καταγράφηκαν εξελίξεις και στο ευρύτερο πλαίσιο της συμμετοχής στο δημόσιο βίο. Έγιναν περαιτέρω προπαρασκευαστικές συζητήσεις σχετικά με την πρωτοβουλία των ευρωπαίων πολιτών, ένα δυνητικά ισχυρό συμμετοχικό εργαλείο σε επίπεδο ΕΕ.

Η συνεχιζόμενη χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Στον τομέα της **πρόσβασης σε αποτελεσματική και ανεξάρτητη δικαιοσύνη**, για παράδειγμα, οι δημοσιονομικές περικοπές αποτέλεσαν σοβαρή πρόκληση για βασικά θεσμικά όργανα, όπως τα δικαστήρια και οι φορείς ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παρά ταύτα, καταβλήθηκαν προσπάθειες να βελτιωθεί η κατάσταση με επιτάχυνση της απονομής δικαιοσύνης, διεύρυνση των νομιμοποιούμενων για την άσκηση προσφυγής και ανάπτυξη της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης. Οι μεταρρυθμιστικές πιέσεις απορρέουν από την ανάγκη ευκολότερης πρόσβασης στη δικαιοσύνη και περαιτέρω εκσυγχρονισμού της, ενώ η ενωσιακή νομοθεσία και η κριτική του Συμβουλίου της Ευρώπης και των οργάνων των Ηνωμένων Εθνών συμβάλλουν στην επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων.

Τέλος, στον τομέα των **δικαιωμάτων των θυμάτων αξιόποινων πράξεων**, το 2011 συμπληρώθηκαν 10 χρόνια από την απόφαση-πλαίσιο της ΕΕ σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες. Κατά το επετειακό αυτό έτος σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα των δικαιωμάτων των θυμάτων στην ΕΕ, με μοχλό πρωτοβουλίες του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι μεταρρυθμίσεις συμπληρώθηκαν με την υιοθέτηση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας τον Απρίλιο 2011. Τα δικαιώματα των θυμάτων εξετάστηκαν και στο πλαίσιο της προστασίας των παιδιών και της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων.

Συμπερασματικά, το έτος 2011 καταγράφηκαν αξιόλογες εξελίξεις αλλά και θλιβερές αδυναμίες στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ και στα κράτη μέλη της. Βάσει των διαπιστώσεων αυτών, στο κεφάλαιο «Προοπτικές» εξετάζονται ορισμένες προκλήσεις τις οποίες θα κληθούν να αντιμετωπίσουν στο εγγύς μέλλον.

Μη σταλθείσα υπό περίληψη

Άσυλο, μετανάστευση και ένταξη

Ένδικα μέσα κατά των διαδικασιών του Δουβλίνου ΙΙ

Ο κανονισμός του Δουβλίνου ΙΙ της ΕΕ αποσκοπεί στον εξορθολογισμό των διαδικασιών ασύλου προσδιορίζοντας το ταχύτερο δυνατόν το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου, ορίζοντας εύλογες προθεσμίες για την επανεξέτασή της και αποτρέποντας την κατάχρηση των διαδικασιών ασύλου υπό μορφή πολλαπλών αιτήσεων.

Παρά ταύτα, φαίνεται ότι οι διαδικασίες του Δουβλίνου ΙΙ προβλέπουν κατά κανόνα τις λιγότερες εγγυήσεις και τις συντομότερες προθεσμίες για την άσκηση ένδικων μέσων. Πέντε κράτη μέλη της ΕΕ (Βέλγιο, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία και Σλοβενία) τροποποίησαν τις εθνικές διαδικασίες τους το 2011. Ενδεικτικά, έπειτα από την απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση M.S.S., το Βέλγιο καθιέρωσε μηχανισμό για την υποβολή αίτησης αναστολής της εκτέλεσης μέτρου απομάκρυνσης, ώστε να αντιμετωπίζονται εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις.

Στα τέλη του 2011, σε 5 κράτη μέλη της ΕΕ ο νόμος δεν παρείχε τη δυνατότητα στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο να διατάξει την αναστολή της μεταφοράς (βλ. διάγραμμα 1). Εξάλλου, στη Δανία δεν μπορούσε να ασκηθεί έφεση ενώπιον δικαστηρίου κατά απόφασης δυνάμει του Δουβλίνου ΙΙ, στο δε Ηνωμένο Βασίλειο δεν παρεχόταν δυνατότητα άσκησης εντός της χώρας ένδικου μέσου κατά των αποφάσεων δυνάμει του Δουβλίνου ΙΙ.

Οι προθεσμίες για την άσκηση ένδικου μέσου εξακολουθούσαν να είναι εξαιρετικά σύντομες σε κάποιες χώρες, όπως στη Ρουμανία (δύο ημέρες) ή στην Ουγγαρία (τρεις ημέρες). Με εξαίρεση 6 κράτη μέλη της ΕΕ, η άσκηση ένδικου μέσου δεν συνεπάγεται αυτόματη αναστολή της μεταφοράς. Η αναστολή πρέπει να ζητείται κατά περίπτωση.

Οι σημαντικότερες εξελίξεις σε θέματα ασύλου, μετανάστευσης και ένταξης:

- το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκδίδει σημαντικές αποφάσεις σε υποθέσεις οικογενειακής επανένωσης, ποινικής κράτησης μεταναστών σε διαδικασίες επιστροφής, δικαιώματος πραγματικής προσφυγής στο πλαίσιο της ταχείας διαδικασίας ασύλου και μεταφοράς αιτούντων άσυλο δυνάμει του κανονισμού του Δουβλίνου ΙΙ
- η ολομέλεια του ΕΔΔΑ εκδίδει την απόφασή της στην υπόθεση M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού του Δουβλίνου ΙΙ
- το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τους επί μακρόν διαμένοντες επεκτείνεται και στους πρόσφυγες και στους δικαιούχους επικουρικής προστασίας
- η κράτηση παραμένει το συχνότερα χρησιμοποιούμενο μέσο για την αποτροπή φυγοδικίας των μεταναστών, αν και τα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν θεσπίσει στη νομοθεσία τους εναλλακτικά της κράτησης μέτρα
- προβάλλονται περισσότερο τα δικαιώματα των μεταναστών που διαμένουν παράτυπα, π.χ. η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) δημοσιεύει Σύμβαση και σύσταση για τους απασχολούμενους σε οικιακές εργασίες, περιλαμβανομένων όσων δεν διαθέτουν άδεια διαμονής
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει νέα σχέδια χρηματοδότησης από την ΕΕ στον τομέα των εσωτερικών υποθέσεων, τα οποία αποσκοπούν στην αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των κονδυλίων για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στα σύνορα
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει την ευρωπαϊκή ατζέντα για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών, ως συνεισφορά στη συζήτηση σχετικά με την κατανόηση και την καλύτερη υποστήριξη της ένταξης.

Μη διαθέσιμη μετάφραση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Fundamental rights of migrants in an irregular situation in the European Union (Τα θεμελιώδη δικαιώματα των μεταναστών που διαμένουν παράτυπα στην Ευρωπαϊκή Ένωση), Νοέμβριος 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-migrants-in-an-irregular-situation_en.htm

Διάγραμμα 1: Προθεσμίες για την άσκηση ένδικου μέσου και δικαίωμα διαμονής (διαδικασία του Δουβλίνου) σε ημέρες, ανά χώρα

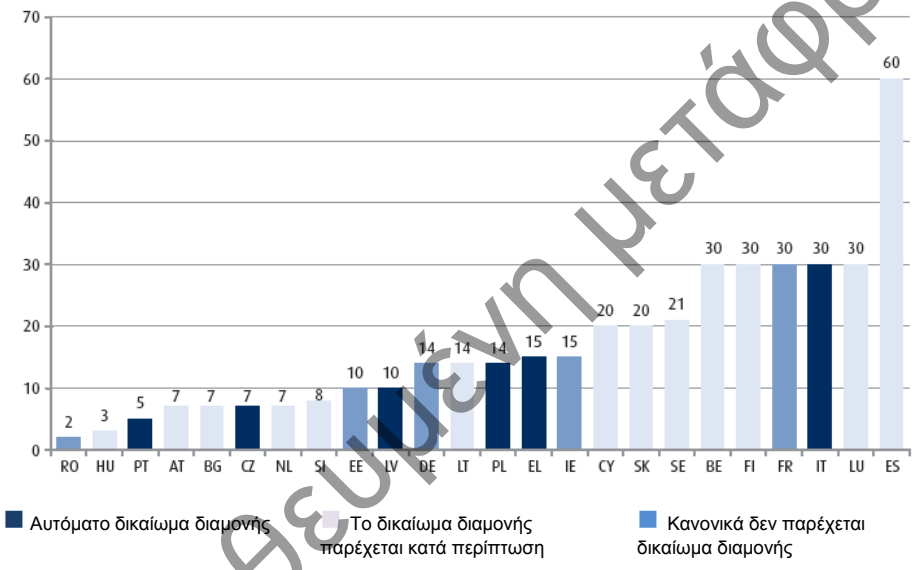

Σημειώσεις: *Οι προθεσμίες που εκφράζονται ως εβδομάδες ή μήνες μετατράπηκαν σε ημέρες –επτά και τριάντα ημέρες αντίστοιχα.*
Στη Δανία και στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν παρέχεται δυνατότητα άσκησης ένδικου μέσου (εντός της χώρας) κατά αποφάσεων δυνάμει του Δουβλίνου ΙΙ. Στη Μάλτα επανεξετάζονται αυτομάτως όλες οι αποφάσεις δυνάμει του Δουβλίνου ΙΙ.

Πηγή: *FRA, 2011, βάσει της νομοθεσίας των κρατών μελών*

Εναλλακτικά μέτρα της κράτησης μεταναστών

Εναλλακτικά της κράτησης μέτρα εφαρμόζονταν ανέκαθεν στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, σήμερα όμως η σημασία τους αυξάνεται στο πλαίσιο των διαδικασιών που αποσκοπούν στον επαναπατρισμό των μεταναστών που διαμένουν παράτυπα (διαδικασίες επιστροφής). Τον Νοέμβριο του 2010, εναλλακτικά της κράτησης μέτρα προβλέπονταν στην εθνική νομοθεσία μόλις των δύο τρίτων των κρατών μελών της ΕΕ. Στη διάρκεια της περιόδου αναφοράς το ποσοστό αυξήθηκε και στα τέλη του 2011 μόνο δύο κράτη μέλη (Κύπρος και Μάλτα) δεν είχαν θεσπίσει εναλλακτικά της κράτησης μέτρα. Η εν λόγω εξέλιξη ερμηνεύεται από δύο λόγους, αφενός την ανάγκη μεταφοράς της οδηγίας περί επιστροφής και αφετέρου την επιθυμία περιορισμού της κράτησης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Migrants in an irregular situation: access to healthcare in 10 European Union Member States, Οκτώβριος 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_domestic-workers_en.htm
http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_irregular-migrants-healthcare_en.htm

Μη επισημειωμένη μετάφραση

μεταναστών. Εναλλακτικά μέτρα δεν προβλέπονται ούτε από την κροατική νομοθεσία, με εξαίρεση το άρθρο 100 του νόμου περί αλλοδαπών, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα τοποθέτησης αλλοδαπού σε ανοικτό κέντρο εφόσον η κράτησή του είναι αδύνατη για λόγους υγείας ή άλλους τεκμηριωμένους λόγους ή ανάγκες.

Διάγραμμα 2: Η πρόοδος στη θέσπιση εναλλακτικών της κράτησης μέτρων στην εθνική νομοθεσία, ανά χώρα

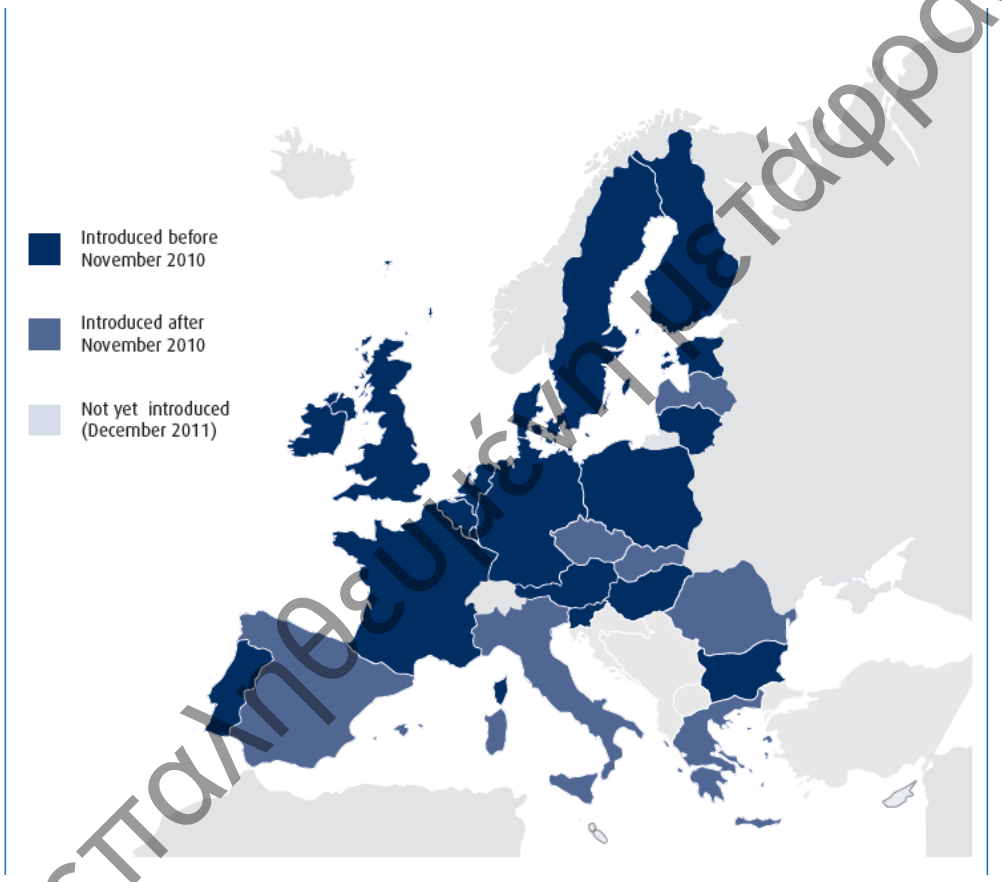

Υπόμνημα:

- Θεσπίστηκαν πριν από τον Νοέμβριο του 2010
- Θεσπίστηκαν μετά τον Νοέμβριο του 2010
- Δεν έχουν θεσπιστεί μέχρι σήμερα (Δεκέμβριος 2011)

Πηγή: FRA, 2011

Η πρόνοια για εναλλακτικά της κράτησης μέτρα στην εθνική νομοθεσία περί μεταναστών από τρίτες χώρες ή άλλα κράτη μέλη δεν συνιστά από μόνη της εγγύηση ότι τα εναλλακτικά μέτρα εφαρμόζονται στην πράξη. Σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, δεν γίνεται συστηματική συλλογή στατιστικών στοιχείων για τα εναλλακτικά της κράτησης μέτρα, γεγονός το οποίο καθιστά δυσχερή οποιαδήποτε εκτίμηση σχετικά με την έκταση της εφαρμογής τους. Φαίνεται, πάντως, ότι σε αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ εναλλακτικά μέτρα επιβάλλονται πολύ σπανιότερα από την κράτηση.

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Πίνακας 2: Είδος επιβαλλόμενων εναλλακτικών μέτρων, ανά χώρα

Χώρα	Υποχρέωση παράδοσης εγγράφων	Εγγύηση / εξασφαλίσεις	Τακτική εμφάνιση	Καθορισμός τόπου διαμονής	Καθορισμός τόπου διαμονής και συμβουλευτική	Ηλεκτρονική παρακολούθηση
AT		✓	✓	✓		
BE					✓	
BG			✓			
CZ		✓	✓			
DE			✓	✓	✓	
DK	✓	✓	✓	✓		✓
EE	✓		✓	✓		
EL	✓	✓	✓	✓		
ES	✓		✓	✓		
FI	✓	✓	✓			
FR	✓		✓	✓		✓
HU	✓		✓	✓		
IE	✓		✓	✓		
IT	✓		✓	✓		
LT		✓*	✓	✓		
LU			✓	✓		
LV	✓		✓			
NL	✓	✓*	✓	✓		
PL			✓	✓		
PT			✓	✓		✓
RO			✓	✓		
SE	✓		✓	✓		
SI	✓	✓	✓	✓		
SK		✓	✓			
UK	✓**	✓	✓	✓	✓	✓

*Σημειώσεις: * Αφορά ανηλίκους η επιμέλεια των οποίων έχει ανατεθεί σε νομικό ή φυσικό πρόσωπο (άρθρο 115.2.3 του λιθουανικού νόμου περί του νομικού καθεστώτος των αλλοδαπών, ολλανδική εγκύκλιος περί αλλοδαπών, παράγραφος A6/5.3.3.3).*
*** Στο Ηνωμένο Βασίλειο υποχρέωση παράδοσης εγγράφων έχει κάθε άτομο το οποίο δεν διαθέτει άδεια παραμονής, ως εκ τούτου το μέτρο δεν θεωρείται εναλλακτικό της κράτησης αυτό καθ' αυτό.*

Πηγή: FRA, 2011; βάσει της νομοθεσίας των κρατών μελών

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Ένταξη των μεταναστών

Η διευκόλυνση της επιτυχούς ένταξης των μεταναστών στην κοινωνία των πολιτών βρίσκεται στον πυρήνα της στρατηγικής της ΕΕ και των εθνικών στρατηγικών. Παράλληλα με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Ευρωπαϊκή ατζέντα για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών», εγκρίθηκαν σχέδια δράσης για την ένταξη των μεταναστών σε διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ. Οι εν λόγω στρατηγικές καλύπτουν τους τομείς της υγειονομικής περίθαλψης, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της στέγασης και της πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες. Η επιτυχημένη εφαρμογή των σχεδίων δράσης θα συμβάλει στην άρση των υφιστάμενων φραγμών στην ένταξη των μεταναστών στην ΕΕ.

Οι μετανάστες, είτε πρόκειται για υπηκόους τρίτων χωρών είτε για πολίτες της ΕΕ, αντιπροσωπεύουν σημαντικό και αυξανόμενο ποσοστό των χρηστών των υπηρεσιών προς αστέγους σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για μια στρατηγική της ΕΕ για το πρόβλημα των αστέγων, που δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο 2011. Στο ψήφισμα γίνεται έκκληση για την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής της ΕΕ, η οποία θα στηρίζεται σε εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές, με τον απώτερο στόχο να εξαλειφθεί το πρόβλημα των αστέγων εντός του ευρύτερου πλαισίου της κοινωνικής ένταξης.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Migrants in an irregular situation employed in domestic work: Fundamental rights challenges for the European Union and its Member States Ιούλιος 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/pub_domestic-workers_en.htm

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Έλεγχος των συνόρων και πολιτική θεωρήσεων

Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ

Η κατάσταση των προσώπων που εισέρχονταν παράτυπα από τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας ισοδυναμούσε με κατάσταση έκτακτης ανάγκης από άποψη θεμελιωδών δικαιωμάτων. Τα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ ανέστειλαν τη μεταφορά αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα στο πλαίσιο της συνεργασίας του Δουβλίνου.

Ο συνολικός αριθμός μεταναστών που συνελήφθησαν να διασχίζουν παράτυπα τα ελληνοτουρκικά χερσαία σύνορα ανήλθε σε 55.017 άτομα το 2011, σύμφωνα με τον Frontex, αριθμός αυξημένος κατά 14% έναντι του 2010. Στο πλαίσιο της επιχείρησης ανάπτυξης ομάδων ταχείας επέμβασης στα σύνορα (Rabit), ο Frontex διέθεσε σημαντικούς πόρους για τη βελτίωση της μεταχείρισης των ατόμων που υπάγονται στις διαδικασίες στα σύνορα με την Τουρκία. Με τον τρόπο αυτό περιορίστηκε ο κίνδυνος οι μετανάστες που εισέρχονται παράτυπα στην Ελλάδα να επαναπροωθούνται αμέσως στην Τουρκία χωρίς να μεσολαβεί καμία τυπική διαδικασία. Ωστόσο, η επιχειρησιακή συνδρομή της ΕΕ μέσω του Frontex δεν καλύπτει παρά μόνο την αρχική επεξεργασία και δεν επιλύει το κρισιμότερο πρόβλημα όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα –τις απάνθρωπες συνθήκες κράτησης σε εγκαταστάσεις πλησίον των συνόρων. Η εντολή του Frontex δεν καλύπτει την υποδοχή των προσώπων που διασχίζουν παράτυπα τα σύνορα. Σε έκθεσή του που δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο, το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εκφράζει ανησυχίες για τον ρόλο του Frontex, τον οποίο χαρακτηρίζει ως διευκολυντή της μεταφοράς των μεταναστών σε κέντρα κράτησης στην Ελλάδα, όπου επικρατούν απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες. Η έκθεση παραπέμπει στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στην υπόθεση M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας, με την οποία αποφαίνεται ότι οι

Οι σημαντικότερες εξελίξεις σε θέματα ελέγχου των συνόρων και πολιτικής θεωρήσεων:

- η κατάσταση έκτακτης ανάγκης στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ και ο μεγάλος αριθμός νεοαφιχθέντων στις μεσογειακές ακτές των κρατών μελών της ΕΕ, σε συνδυασμό με τις δευτερογενείς μετακινήσεις τους σε άλλα κράτη μέλη, δίνουν το έναυσμα για συζήτηση περί του κατά πόσον η επαναφορά των συνοριακών ελέγχων στο χώρο Σένγκεν θέτει εν αμφιβόλω το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της ΕΕ
- κάποια κράτη μέλη της ΕΕ δέχονται αυξημένο αριθμό αιτήσεων ασύλου μετά την άρση της υποχρέωσης θεώρησης, γεγονός που αναγκάζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει ρήτρα η οποία θα παρέχει τη δυνατότητα αναστολής της κυκλοφορίας χωρίς θεώρηση εφόσον αυτή έχει ως αποτέλεσμα σημαντική αύξηση των ροών παράτυπων μεταναστών ή των αιτήσεων ασύλου
- η ΕΕ ιδρύει οργανισμό για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στο Ταλίν της Εσθονίας
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει κοινό πλαίσιο για τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών και Frontex
- τροποποιείται ο ιδρυτικός κανονισμός του Frontex, με μεγαλύτερη έμφαση στα θεμελιώδη δικαιώματα.

Μη εποπτευόμενη μετάφραση

συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα συνιστούν παραβίαση του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΑΔ).

Ως επακόλουθο της αραβικής άνοιξης, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα καταγράφηκε μεγάλος αριθμός αφίξεων σε Ιταλία και Μάλτα. Το 2011, διέσχισαν τη Μεσόγειο σχεδόν 63.000 άτομα λόγω της επανάστασης στην Τυνησία και του πολέμου στη Λιβύη, σύμφωνα με στοιχεία που παρέσχε ο Frontex στον FRA.

Οι διαφωνίες μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ σχετικά με τον πλησιέστερο ασφαλή λιμένα είχαν ως συνέπεια καθυστερήσεις στην αποβίβαση διασωθέντων μεταναστών. Αναφέρθηκε ότι τον Ιούλιο του 2011 περισσότεροι από 100 μετανάστες παρέμειναν εγκλωβισμένοι για αρκετές ημέρες σε σκάφος υπό τη διοίκηση του Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου, λόγω διαφωνίας μεταξύ Ιταλίας, Μάλτας και Ισπανίας για τον τόπο μεταφοράς τους. Σε άλλο περιστατικό, 104 από συνολικά 112 τυνήσιους μετανάστες επέστρεψαν συνοδευόμενοι σε τυνησιακά χωρικά ύδατα μετά τη διάσωσή τους από ιταλικά σκάφη στις 22 Αυγούστου 2011.

Στα τέλη Σεπτεμβρίου 2011, ξέσπασε εξέγερση στο κέντρο υποδοχής της Λαμπεντούζα κατά των αναγκαστικών επαναπατρισμών στην Τυνησία, με αποτέλεσμα να προκληθούν σοβαρές καταστροφές. Κατόπιν τούτου, η Ιταλία αποφάσισε να κηρύξει τον λιμένα μη ασφαλή. Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, όπως και άλλοι οργανισμοί, σχολίασαν ότι η εν λόγω απόφαση «υπονομεύει το όλο σύστημα θαλάσσιας διάσωσης μεταναστών και αιτούντων άσυλο και, ταυτόχρονα, δεν αποκλείεται να αυξήσει την επικινδυνότητα και την πολυπλοκότητα των επιχειρήσεων διάσωσης». Οι εγκαταστάσεις στη Λαμπεντούζα παρέμειναν σε αχρησία στα τέλη της περιόδου αναφοράς.

Δικαίωμα προσφυγής κατά απορριπτικών αποφάσεων χορήγησης θεώρησης

Οι διατάξεις του κώδικα θεωρήσεων της ΕΕ περί δικαιώματος προσφυγής τέθηκαν σε ισχύ στις 5 Απριλίου 2011. Συνεπώς, τα κράτη μέλη της ΕΕ υποχρεούνται να θεσπίσουν διαδικασίες προσφυγής για τους ενδιαφερόμενους των οποίων η αίτηση χορήγησης θεώρησης Σένγκεν απορρίπτεται. Στον κώδικα, πάντως, δεν ορίζονται απαιτήσεις ανεξαρτησίας του δευτεροβάθμιου οργάνου. Τα υπάρχοντα δευτεροβάθμια όργανα διακρίνονται γενικά σε τρεις κατηγορίες: δικαστικά όργανα, οιονεί δικαιοδοτικά όργανα και δημόσιες αρχές. Τα κράτη μέλη της ΕΕ τα οποία ανέθεσαν την εξέταση των προσφυγών σε δικαστικά όργανα είναι η Βουλγαρία, η Ελλάδα, η Ιταλία και η Λιθουανία, όπου ο αιτών έχει τη δυνατότητα να προσφύγει απευθείας στα διοικητικά δικαστήρια. Στο Λουξεμβούργο, οι προσφυγές κατά των αποφάσεων ασκούνται στα διοικητικά δικαστήρια και, περαιτέρω, έως το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο. Στην Αυστρία, προσφυγή κατά απορριπτικής απόφασης χορήγησης θεώρησης ασκείται ενώπιον του διοικητικού ή/και του συνταγματικού δικαστηρίου. Στην Κύπρο προβλέπεται δικαίωμα προσφυγής στο ανώτατο δικαστήριο. Σε Λετονία, Σλοβενία και Σουηδία, ο αιτών έχει δικαίωμα προσφυγής στο προξενείο με το αίτημα της

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Coping with a fundamental rights emergency – The situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner (Αντιμετωπίζοντας μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης για τα θεμελιώδη δικαιώματα – η κατάσταση των προσώπων που διέρχονται παράτυπα τα ελληνικά χερσαία σύνορα), Μάρτιος 2011

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_greek-border-situation_en.htm

Μη επίσημη μετάφραση

επανεξέτασης της απόφασης, καθώς και περαιτέρω προσφυγής στο διοικητικό δικαστήριο. Στη Γερμανία, ο αιτών του οποίου η αίτηση απορρίπτεται μπορεί είτε να ζητήσει την επανεξέταση της απόφασης από το προξενείο ή να προσφύγει περαιτέρω στο ανώτατο διοικητικό δικαστήριο του Βερολίνου. Το ίδιο σύστημα ισχύει και στην Ισπανία, η οποία όρισε ως αρμόδιο όργανο το ανώτατο δικαστήριο της Μαδρίτης. Άλλα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν ορίσει ως δευτεροβάθμιο όργανο κάποιο διοικητικό όργανο. Σε Εσθονία, Φινλανδία, Ουγγαρία και Πολωνία, προσφυγή κατά απορριπτικής απόφασης χορήγησης θεώρησης γίνεται στο υπουργείο Εξωτερικών. Μετά την ένταξη της Ρουμανίας στο χώρο Σένγκεν, αρμόδιο για την εξέταση προσφυγών θα είναι το υπουργείο Εξωτερικών. Στη Δανία προσφυγή μπορεί να ασκηθεί στο υπουργείο Δικαιοσύνης, στις Κάτω Χώρες στο υπουργείο Εσωτερικών και Σχέσεων του Βασιλείου, ενώ στην Πορτογαλία στην υπηρεσία αλλοδαπών και συνόρων (Serviço de Estrangeiros e Fronteiras, SEF).

Σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ, το δευτεροβάθμιο όργανο είναι οιονεί δικαιοδοτικό όργανο. Στο Βέλγιο αρμόδιο για την εξέταση των προσφυγών είναι το Συμβούλιο διαφορών επί δικαίου αλλοδαπών, στη Γαλλία η Επιτροπή προσφυγών κατά απορριπτικών αποφάσεων χορήγησης θεώρησης, στη Μάλτα το Συμβούλιο προσφυγών μεταναστών, ενώ στη Σλοβακία η Επιτροπή προσφυγών. Στην Τσεχική Δημοκρατία το δευτεροβάθμιο όργανο είναι η Επιτροπή προσφυγών κατά της διαμονής αλλοδαπών υπηκόων, παρότι το προξενείο έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης της απόφασής του πριν κινηθεί η επίσημη διαδικασία προσφυγής.

Διάγραμμα 3: Δευτεροβάθμια όργανα και ο βαθμός ανεξαρτησίας τους, ανά χώρα

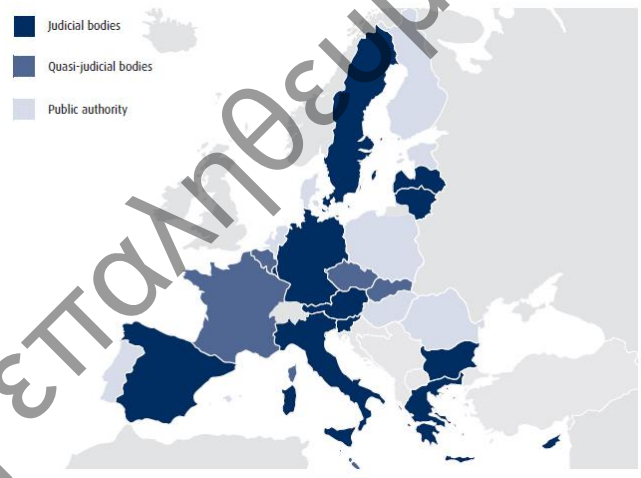

Υπόμνημα:

- Δικαστικά όργανα
- Οιονεί δικαιοδοτικά όργανα
- Δημόσια αρχή

Σημείωση: Η Βουλγαρία, η Κύπρος και η Ρουμανία δεν εκδίδουν θεωρήσεις Σένγκεν. Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία αυτοεξαιρέθηκαν από τη συνεργασία Σένγκεν.

Πηγή: FRA, 2011, βάσει στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από τις αρμόδιες αρχές στο πλαίσιο του δικτύου Franet το 2011 και από τους δικτυακούς τόπους των αρμόδιων υπουργείων.

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Κοινωνία της πληροφορίας και προστασία των δεδομένων

Πρόγραμμα ΕΕ-ΗΠΑ για την παρακολούθηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (TFTP)

Με τη συμφωνία ΕΕ-ΗΠΑ για το TFTP, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2010, ανατίθεται στην Ευρωπόλ το καθήκον να εξακριβώνει κατά πόσον τα αιτήματα των ΗΠΑ για διαβίβαση δεδομένων χρηματοπιστωτικών συναλλαγών περιορίζονται στα αναγκαία και αναλογικά, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στη συμφωνία. Η συμφωνία θεσπίζει μηχανισμό περιοδικής κοινής επανεξέτασης, καθήκον του οποίου είναι να παρακολουθεί την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα της συμφωνίας, περιλαμβανομένου και του ρόλου της Ευρωπόλ στο πλαίσιο αυτής. Τον Νοέμβριο 2010, η Κοινή Εποπτική Αρχή (ΚΕΑ) της Ευρωπόλ διενέργησε επιθεώρηση και διαπίστωσε ότι τα γραπτά αιτήματα που λάμβανε η Ευρωπόλ δεν ήταν αρκούντως συγκεκριμένα ώστε να είναι σε θέση να κρίνει κατά πόσον πρέπει να γίνουν δεκτά ή να απορριφθούν. Παρά ταύτα, η Ευρωπόλ ενέκρινε όλα τα αιτήματα που έλαβε.

Κατά τη συζήτηση της έκθεσης της ΚΕΑ στις 16 Μαρτίου 2011 στην επιτροπή πολιτικών ελευθεριών, δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εξέφρασαν τον έντονο προβληματισμό τους για την προστασία των δεδομένων. Η αντίδραση της επιτροπής συνοψίζεται σε «δυσαρέσκεια, ανησυχία και δυσφορία», δήλωσε ο πρόεδρος της επιτροπής, ο οποίος προσέθεσε ότι «το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να ασκεί έλεγχο στην εφαρμογή της συμφωνίας αυτής». Σύμφωνα με την γερμανική ομοσπονδιακή αρχή προστασίας των δεδομένων (Der Bundesbeauftragte für den Datenschutz und die Informationsfreiheit), τα περισσότερα δεδομένα χρηματοπιστωτικών συναλλαγών που διαβιβάζονται στις αρχές των ΗΠΑ, όπου φυλάσσονται επί σειρά ετών, δεν έχουν σχέση με τη διεθνή τρομοκρατία και υπάρχει κίνδυνος να χρησιμοποιηθούν για άλλους σκοπούς. Κατά τη γνώμη της ομοσπονδιακής αρχής προστασίας των δεδομένων, η ανάθεση της παρακολούθησης της ανταλλαγής δεδομένων με τις ΗΠΑ στην Ευρωπόλ δεν παρέχει επαρκείς εγγυήσεις, καθώς επωφελείται και η ίδια από την ανταλλαγή δεδομένων.

Οι σημαντικότερες εξελίξεις σε θέματα κοινωνίας της πληροφορίας και προστασίας των δεδομένων:

- δικαστήρια και κοινοβούλια ορισμένων κρατών μελών της ΕΕ εκφράζουν προβληματισμό για την εθνική νομοθεσία με την οποία εφαρμόζεται η οδηγία για τη διατήρηση των δεδομένων, η δε Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει, στα τέλη του 2010, έκθεση αξιολόγησης της οδηγίας
- όσον αφορά τα μητρώα ονομάτων επιβατών (PNR), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει τη συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Αυστραλίας, ενώ εκκρεμεί η κοινοβουλευτική έγκριση της αντίστοιχης συμφωνίας μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει πρόταση οδηγίας για την ανταλλαγή δεδομένων PNR μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ προς τον σκοπό της επιβολής του νόμου
- η ΕΕ θεσπίζει νέους κανόνες για τη χρήση σαρωτών σώματος σε ευρωπαϊκούς αερολιμένες. Εν τω μεταξύ, σε σειρά κρατών μελών της ΕΕ δοκιμάζεται και αξιολογείται η χρησιμότητα των εν λόγω σαρωτών στην πράξη
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει τις δυνατότητες ανάπτυξης ενός ευρωπαϊκού συστήματος παρακολούθησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ενώ διενεργούνται δύο αξιολογήσεις της εφαρμογής της υφιστάμενης συνεργασίας ΕΕ-ΗΠΑ, γνωστής ως πρόγραμμα TFTP, οι οποίες κάνουν έκκληση για μεγαλύτερη διαφάνεια.

Μη επίσημη μετάφραση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την πρώτη κοινή αξιολόγηση του TFTP από την ΕΕ και τις ΗΠΑ, η οποία διενεργήθηκε κατά τα προβλεπόμενα στη συμφωνία τον Μάρτιο 2011. Σύμφωνα με τα πορίσματα της έκθεσης αξιολόγησης, η Ευρωπόλ επιτελεί τα καθήκοντά της με ύψιστη σοβαρότητα και έχει θεσπίσει τις αναγκαίες διαδικασίες ώστε να εκτελεί το έργο της με επαγγελματισμό και κατά τα προβλεπόμενα στη συμφωνία. Συμφωνεί, πάντως, με την ΚΕΑ ότι «φαίνεται να υπάρχουν περιθώρια για πιο λεπτομερή και στοχευμένη τεκμηρίωση των αιτημάτων», ώστε η Ευρωπόλ να είναι σε θέση να «επιτελεί τα καθήκοντά της με ακόμη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα».

Οδηγία για τη διατήρηση των δεδομένων

Οι συζητήσεις σχετικά με την οδηγία για τη διατήρηση των δεδομένων, η οποία εγκρίθηκε το 2006, συνεχίστηκαν το 2011. Σε εθνικό επίπεδο εκφράστηκαν επικρίσεις για την οδηγία σε Γερμανία, Κάτω Χώρες, Κύπρο, Ρουμανία, Σουηδία και Τσεχική Δημοκρατία. Στις 22 Μαρτίου 2011, το Συνταγματικό Δικαστήριο της Τσεχικής Δημοκρατίας κήρυξε αντισυνταγματικές ορισμένες εθνικές εφαρμοστικές διατάξεις της οδηγίας, κατόπιν προσφυγής ομάδας 51 βουλευτών του τσεχικού κοινοβουλίου. Στην Κύπρο, επίσης, το Ανώτατο Δικαστήριο κήρυξε αντισυνταγματικές ορισμένες εθνικές εφαρμοστικές διατάξεις της οδηγίας για τη διατήρηση των δεδομένων.

Δύο επιτροπές της Γερουσίας στις Κάτω Χώρες εξέφρασαν την απογοήτευσή τους ως προς την αξιολόγηση της οδηγίας για τη διατήρηση των δεδομένων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με επιστολή τους προς τον υπουργό Ασφάλειας και Δικαιοσύνης στις 31 Μαΐου 2011. Οι επιτροπές προέβαλαν διάφορα επιχειρήματα. Ισχυρίστηκαν ότι η αξιολόγηση δεν είναι ικανοποιητική διότι δεν τεκμηριώνει την ανάγκη ύπαρξης της οδηγίας και διότι δεν εξετάζει αρκούντως προσεκτικά την αναλογικότητα της διατήρησης των δεδομένων. Οι επιτροπές έθεσαν επίσης ερωτήματα σχετικά με την μεθοδολογία που εφαρμόστηκε και πρότειναν την απόσυρση της οδηγίας.

Στη Γερμανία, η υπηρεσία ερευνών του ομοσπονδιακού κοινοβουλίου δήλωσε ότι η οδηγία για τη διατήρηση των δεδομένων είναι αδύνατον να εφαρμοστεί κατά τρόπον ο οποίος να συνάδει, πέραν πάσης αμφιβολίας, με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Οι επιφυλάξεις επικεντρώνονται στην επιχειρηματική ελευθερία, δεδομένου ότι η οδηγία υποχρεώνει ιδιωτικές επιχειρήσεις να δημιουργούν και να συντηρούν πολυδάπανες δομές για τη διατήρηση των τηλεπικοινωνιακών δεδομένων. Άλλη μελέτη του ομοσπονδιακού κοινοβουλίου καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η διατήρηση των δεδομένων δεν έχει αυξήσει σημαντικά τα ποσοστά διαλεύκανσης εγκληματικών ενεργειών σε κανένα κράτος μέλος της ΕΕ. Στη μελέτη επισημαίνεται, πάντως, ότι δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία για να εκτιμηθεί η επίδραση της οδηγίας στα ποσοστά διαλεύκανσης αξιόποινων πράξεων. Ο ομοσπονδιακός επίτροπος για θέματα προστασίας των δεδομένων και ελευθερίας της πληροφόρησης (Der Bundesbeauftragte für Datenschutz und Informationsfreiheit) υποστήριξε επίσης ότι δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι η διατήρηση δεδομένων έχει αυξήσει σημαντικά τα ποσοστά εξιχνίασης εγκληματικών ενεργειών. Η γερμανική ομοσπονδιακή αστυνομία, παρά ταύτα, δημοσίευσε στοιχεία σχετικά με τον αρνητικό αντίκτυπο της μη διατήρησης των δεδομένων στις ποινικές έρευνες.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Opinion of the FRA on the Proposal for a Directive on the use of Passenger Name Record (PNR) data, *Ιούνιος* 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/opinions/op-passenger-name-record_en.htm

Μη επίσημη μετάφραση

Τα δικαιώματα του παιδιού και η προστασία των παιδιών

Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη

Η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης εξέδωσε τον Νοέμβριο 2010 κατευθυντήριες γραμμές για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, οι οποίες αποτέλεσαν έκτοτε μία από τις σημαντικότερες νομικές πράξεις στον τομέα. Ο στόχος να καταστεί η δικαιοσύνη προσβάσιμη στα παιδιά περιέχεται και σε σειρά πράξεων της ΕΕ που δημοσιεύθηκαν το 2011, μεταξύ αυτών και στο θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού. Αμφότερες οι νέες οδηγίες της ΕΕ για την εμπορία ανθρώπων και για τη σεξουαλική κακοποίηση, τη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών και την παιδική πορνογραφία περιέχουν συγκεκριμένες διατάξεις με τις οποίες διασφαλίζεται η φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη. Σύμφωνα με την οδηγία για την εμπορία ανθρώπων, τα παιδιά θύματα εμπορίας έχουν πρόσβαση σε δωρεάν νομικές συμβουλές και εκπροσώπηση. Σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ γονέων και παιδιού, διορίζεται εκπρόσωπος. Η συζήτηση στο ακροατήριο διεξάγεται κεκλεισμένων των θυρών. Σύμφωνα με την οδηγία για τη σεξουαλική κακοποίηση, οι συνεντεύξεις από παιδιά λαμβάνονται σε ειδικά διαμορφωμένες αίθουσες από ειδικά εκπαιδευμένους επαγγελματίες. Ο αριθμός των συνεντεύξεων περιορίζεται στον ελάχιστο δυνατό.

Ο τρόπος με τον οποίο παρέχεται στα παιδιά πρόσβαση στη δικαιοσύνη, πότε και από ποιον ενημερώνονται για τη δίκη, αλλά και το χρονικό στάδιο της εμπλοκής τους, διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, αλλά και εντός των περιφερειών ή ανάλογα με το εκάστοτε δικαστήριο. Η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και των δύο οδηγιών το 2013 αναμένεται να διασφαλίσει μια πιο τυποποιημένη προσέγγιση της προστασίας των παιδιών στις ποινικές έρευνες και δίκες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο FRA εκπονούν δύο συμπληρωματικές μελέτες με στόχο τη συλλογή

Οι σημαντικότερες εξελίξεις σε θέματα δικαιωμάτων του παιδιού:

- το θεματολόγιο της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, η οδηγία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και η οδηγία για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας συγκροτούν ένα νέο πλαίσιο αναφοράς σε επίπεδο ΕΕ
- εννέα κράτη μέλη της ΕΕ αναμορφώνουν τα εθνικά τους συστήματα προστασίας των παιδιών, κατόπιν επανεξέτασης της συναφούς εθνικής νομοθεσίας. Πολλά κράτη μέλη της ΕΕ έχουν ήδη κινήσει τη διαδικασία μεταρρύθμισης του συστήματος οικογενειακού δικαίου τους
- έντεκα κράτη μέλη της ΕΕ υπογράφουν τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, η οποία καλύπτει και τις ανήλικες. Πέντε κράτη μέλη της ΕΕ και η Κροατία κυρώνουν τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση
- στο πλαίσιο του ασύλου και της μετανάστευσης συζητούνται θέματα όπως οι περιορισμοί που άπτονται του υπολογισμού της ηλικίας σε εθνικό επίπεδο, ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συγκροτεί ομάδα εμπειρογνωμόνων για τους ασυνόδευτους ανηλίκους.

Μη επιλέξιμη προς κυκλοφορία

στατιστικών στοιχείων, την ανάπτυξη δεικτών, καθώς και τη συλλογή ποιοτικών στοιχείων σχετικά με τη συμμετοχή των παιδιών στο σύστημα δικαιοσύνης.

Σε σειρά μεταρρυθμίσεων του οικογενειακού δικαίου και του ποινικού κώδικα λήφθηκαν υπόψη οι κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλες συναφείς διεθνείς πράξεις. Στην Τσεχική Δημοκρατία, για παράδειγμα, πρόταση για την τροποποίηση του Αστικού Κώδικα ενισχύει την ανάγκη να ακούγεται η γνώμη του παιδιού σε όλες τις διαδικασίες και να συνεκτιμώνται οι επιθυμίες του στις αποφάσεις επί διαφορών.

Τον Αύγουστο 2011 στην Πολωνία τέθηκε σε ισχύ νόμος που βελτιώνει την εκτέλεση δικαστικών διαταγών περί επικοινωνίας των παιδιών με τον γονέα που δεν κατοικεί μαζί τους. Ο νόμος θεσπίζει μηχανισμό εκτέλεσης δύο σταδίων στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Εάν ο ένας γονέας δεν επιτρέπει την επαφή του άλλου γονέα με το παιδί ή τα παιδιά, κατά παράβαση διαταγής επικοινωνίας, το δικαστήριο μπορεί να εκδώσει έγγραφη επίπληξη. Εάν η παράβαση συνεχίζεται, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει χρηματικές κυρώσεις στον παραβάτη γονέα, λαμβάνοντας υπόψη την κλίμακα της παράβασης και την οικονομική κατάσταση του ενδιαφερόμενου. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τον γονέα που δεν επιτρέπει την επικοινωνία να αποζημιώσει τον άλλο γονέα για τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε λόγω της παράβασης. Το πολωνικό υπουργείο Δικαιοσύνης εξέδωσε επίσης συστάσεις σχετικά με ειδικό πρωτόκολλο για τη λήψη συνέντευξης από παιδιά σε ποινικές διαδικασίες, καθώς και ενημερωτικά φυλλάδια για τα δικαιώματα των παιδιών ενώπιον των δικαστηρίων, τα οποία απευθύνονται στα παιδιά, όπως το «Θα είμαι μάρτυρας σε δικαστήριο».

Απαγόρευση της εμπορίας παιδιών

Τον Απρίλιο 2011, η ΕΕ εξέδωσε οδηγία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, η οποία αντικαθιστά την απόφαση-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να έχουν συμμορφωθεί με την οδηγία έως τις 6 Απριλίου 2013.

Η νέα αυτή οδηγία δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο στοιχείο της προστασίας των παιδιών, καθώς περιλαμβάνει το ζήτημα στον ορισμό της εμπορίας ανθρώπων. Ορίζει ότι στην ειδική περίπτωση της εμπορίας παιδιών δεν απαιτείται πλέον να ισχύουν οι συνήθεις προϋποθέσεις για να στοιχειοθετηθεί αξιόποινη πράξη, όπως η απειλή της χρήσης ή η χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού. Τούτο συνάδει μάλιστα και με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων. Αρκετά άρθρα της οδηγίας είναι αφιερωμένα στην προστασία των παιδιών θυμάτων εμπορίας, ενώ γίνεται ειδική μνεία στα παιδιά στο πλαίσιο της ποινικής έρευνας και διαδικασίας, καθώς και στους ασυνόδευτους ανήλικους. Αναγνωρίζεται ότι τα παιδιά είναι πιο ευάλωτα και διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να πέσουν θύμα εμπορίας, προβλέπεται δε ότι όταν το αδίκημα διαπράττεται υπό συγκεκριμένες περιστάσεις, π.χ. εις βάρος ιδιαίτερα ευάλωτων θυμάτων, πρέπει να επιβάλλεται αυστηρότερη ποινή. Η οδηγία ενσωματώνει βασικές αρχές της προστασίας των παιδιών, όπως το ύψιστο συμφέρον του παιδιού, και θεσπίζει συγκεκριμένες απαιτήσεις για την προστασία των παιδιών, όπως οι δωρεάν νομικές συμβουλές, ο διορισμός επιτρόπου και, προκειμένου να περιορίζεται ο κίνδυνος επακόλουθης θυματοποίησης, περιορισμένο αριθμό συνεντεύξεων, οι οποίες θα πρέπει

Μη εξουσιοδοτημένη διανομή

να διενεργούνται από εκπαιδευμένους επαγγελματίες. Η οδηγία παρέχει τη δυνατότητα μαγνητοσκόπησης των συνεντεύξεων και τη δυνατότητα υλοποίησης ειδικών προγραμμάτων εκπαίδευσης για παιδιά «με στόχο την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και τον περιορισμό του κινδύνου που υφίσταται για τα άτομα, και ιδιαίτερα τα παιδιά, να πέσουν θύματα εμπορίας ανθρώπων».

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταρτίζει στρατηγική για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η οποία αναμένεται να εγκριθεί τον Μάιο 2012, με στόχο να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς τα ποικίλα μέτρα που προβλέπει η οδηγία. Αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ συνέχισαν επίσης να αναπτύσσουν νομοθεσία και πολιτικές για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων το 2011. Σε αυτά συγκαταλέγονται η Αυστρία, η Βουλγαρία, η Δανία, η Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Μάλτα, η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Σλοβενία και η Τσεχική Δημοκρατία.

Ενδεικτικά, τον Φεβρουάριο 2011 η Σλοβακία υιοθέτησε εθνικό πρόγραμμα για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, το οποίο καλύπτει την πρόληψη, την προστασία και τη δίωξη της εμπορίας για την περίοδο 2011-2014. Σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, τροποποιήθηκε η νομοθεσία με διεύρυνση του νομικού ορισμού της εμπορίας ανθρώπων ώστε να καλύπτονται και νέες μορφές εκμετάλλευσης. Στη Ρουμανία, για παράδειγμα, προστέθηκε στον ορισμό της εμπορίας ανθρώπων που περιέχεται στον αναθεωρημένο νόμο κατά της εμπορίας η παιδική επαιτεία. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ για την εμπορία ανθρώπων, η Εσθονία είναι το μόνο κράτος μέλος της ΕΕ που δεν διαθέτει νομοθεσία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Η εσθονική κυβέρνηση προέβη σε ενέργειες για να καλυφθεί το κενό αυτό, υποβάλλοντας τον Αύγουστο 2011 πρόταση για την τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα.

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Ισότητα και απαγόρευση των διακρίσεων

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ΣΔΑμεΑ)

Το 2011 τέθηκε σε ισχύ στην ΕΕ η ΣΔΑμεΑ. Βάσει του άρθρου 33 παράγραφος 2 της σύμβασης, η ΕΕ υποχρεούται να θεσπίσει πλαίσιο, καθώς και έναν ή περισσότερους ανεξάρτητους μηχανισμούς, για την προώθηση, τη διασφάλιση και την παρακολούθηση της εφαρμογής της ΣΔΑμεΑ. Το 2011, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσδιόρισε τέσσερα όργανα τα οποία θα μπορούσαν να συναποτελέσουν από κοινού το ενωσιακό πλαίσιο. Πρόκειται για την Επιτροπή Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον FRA. Για να διασφαλίζεται η συμμετοχή των ΑμεΑ και των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων, η Επιτροπή προσκάλεσε με την ιδιότητα του παρατηρητή και την πανευρωπαϊκή αντιπροσωπευτική τους οργάνωση, το Ευρωπαϊκό φόρουμ ατόμων με αναπηρία. Στο πλαίσιο αυτό, ο FRA αναμένεται να συμβάλλει στην προώθηση της ΣΔΑμεΑ, να συγκεντρώνει και να αναλύει δεδομένα εντός του πλαισίου της εντολής του και, σε συνεργασία με την Επιτροπή, να αναπτύξει δείκτες και σημεία αναφοράς για να στηρίξει τη διαδικασία παρακολούθησης.

Η Κύπρος, το Λουξεμβούργο και η Ρουμανία κύρωσαν τη ΣΔΑμεΑ το 2011, ενώ τα δύο πρώτα κράτη μέλη κύρωσαν και το προαιρετικό της πρωτόκολλο. Έτσι, τα κράτη μέλη της ΕΕ που έχουν κυρώσει τη Σύμβαση ανέρχονται σε 19, τα δε 16 εξ αυτών έχουν κυρώσει και το προαιρετικό πρωτόκολλο.

Στα υπόλοιπα 8 κράτη μέλη της ΕΕ συνεχίζονται οι συζητήσεις και οι προπαρασκευαστικές εργασίες για την εφαρμογή της.

Οι σημαντικότερες εξελίξεις σε θέματα ισότητας και απαγόρευσης των διακρίσεων:

- οι φορείς για θέματα ισότητας και οι ασκούντες νομικά επαγγέλματα στα κράτη μέλη της ΕΕ αρχίζουν να υποβάλλουν καταγγελίες για υποθέσεις πολλαπλών διακρίσεων και να συλλέγουν στοιχεία για υποθέσεις φερόμενης διακριτικής μεταχείρισης για περισσότερους του ενός λόγους σε συνδυασμό
- πολλά κράτη μέλη της ΕΕ αναλαμβάνουν νομοθετικές, θεσμικές και πολιτικές πρωτοβουλίες με στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, πλην όμως το μισθολογικό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας μειώνεται σε μόλις τα μισά κράτη μέλη της ΕΕ
- τα κράτη μέλη της ΕΕ καταβάλλουν σημαντικές προσπάθειες να συλλέξουν στοιχεία για την κατάσταση των λεσβιών, των ομοφυλόφιλων, των αμφιφυλόφιλων και των διεμφυλικών, αρκετά δε κράτη μέλη αποφασίζουν να περιλάβουν τους ομόφυλους συντρόφους στον ορισμό του «μέλους της οικογένειας» προς τον σκοπό της ελεύθερης κυκλοφορίας και της οικογενειακής επανένωσης
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποσαφηνίζει τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμόσει η ΕΕ τη ΣΔΑμεΑ, ενώ τρία ακόμη κράτη μέλη της ΕΕ κυρώνουν τη Σύμβαση
- ξεκινούν οι προπαρασκευαστικές εργασίες για το ευρωπαϊκό έτος ενεργού γήρανσης 2012. Η συμβολή της νομολογίας είναι σημαντική, ιδιαίτερα για την καταπολέμηση των διακρίσεων εις βάρος των ηλικιωμένων, ενώ οι αμοιβές των νεαρών εργαζόμενων εξακολουθούν να εμφανίζουν υστέρηση έναντι των εργαζόμενων μεγαλύτερης ηλικίας
- η νομολογία διασαφηνίζει πότε δικαιολογούνται οι περιορισμοί της θρησκευτικής ελευθερίας και πότε μπορεί να θεωρηθούν διακριτική μεταχείριση, ενώ μένουν ανοιχτές προς συζήτηση κάποιες εθνικές νομοθετικές προτάσεις και ο αντίκτυπός τους σε ποικίλες θρησκευτικές πρακτικές Εβραίων και Μουσουλμάνων.

Μη εξουσιοδοτημένη μετάφραση

Ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ, όπως η Γερμανία και η Σουηδία, εκπόνησαν εθνικά σχέδια δράσης για την αναπηρία με στόχο την εφαρμογή της ΣΔΑμεΑ και την επίτευξη των στόχων που τίθενται στη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αναπηρία 2010-2020. Η Ισπανία ψήφισε νέο νόμο τον Αύγουστο 2011 για να ευθυγραμμίσει την εθνική νομοθεσία και πολιτική της προς τις απαιτήσεις της ΣΔΑμεΑ, με τον οποίο ρυθμίζονται θέματα στον τομέα των μεταφορών, της κοινωνίας της πληροφορίας και της πολιτικής προστασίας.

Πολλαπλές διακρίσεις

Ο όρος «πολλαπλές διακρίσεις» αναφέρεται σε περιστάσεις στις οποίες η διακριτική μεταχείριση οφείλεται σε περισσότερα του ενός προστατευόμενα χαρακτηριστικά. Πρόκειται για μια σχετικά νέα έννοια στον τομέα της ισότητας, η ευαισθητοποίηση έναντι της οποίας αυξάνεται. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκανε μνεία στην έννοια των πολλαπλών διακρίσεων σε έξι ψηφίσματά του το 2011. Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνώρισε τη σημασία της αντιμετώπισης των πολλαπλών διακρίσεων στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αναπηρία 2010-2020. Τέλος, τον Μάιο 2011, το Συμβούλιο έκανε έκκληση και για ιδιαίτερη προσοχή στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και τα κορίτσια Ρομά, οι οποίες κινδυνεύουν να υποστούν πολλαπλές διακρίσεις.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

The legal protection of persons with mental health problems under non-discrimination law , Οκτώβριος 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-legal-protection-persons-mental-health-problems_en.htm

Πίνακας 3: Κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ΣΔΑμεΑ), ανά χώρα

Χώρα	Έτος κύρωσης	Προαιρετικό πρωτόκολλο
AT	2008	Ναι
BE	2009	Ναι
CY	2011	Ναι
CZ	2009	Όχι
DE	2009	Ναι
DK	2009	Όχι
ES	2007	Ναι
FR	2010	Ναι
HU	2007	Ναι
IT	2009	Ναι
LT	2010	Ναι
LU	2011	Ναι
LV	2010	Ναι
PT	2009	Ναι
RO	2011	Όχι
SE	2008	Ναι
SI	2008	Ναι
SK	2010	Ναι
UK	2009	Ναι
HR	2007	Ναι

Σημείωση: *Έως 31 Δεκεμβρίου 2011.*

Πηγή: *FRA, 2011, βλ. http://fra.europa.eu/fraWebsite/disability/disability_en.htm*

Σε επίπεδο εθνικής νομοθεσίας, η έννοια των πολλαπλών διακρίσεων καλύπτεται σε 6 κράτη μέλη της ΕΕ (Αυστρία, Βουλγαρία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία και Ρουμανία), πλην όμως δεν ορίζεται πάντα σαφώς στην νομοθεσία, τείνει δε να περιορίζεται στη «διττή» διάκριση, η οποία καλύπτει δύο χαρακτηριστικά. Στην Αυστρία (με νόμο) και στη Γερμανία (με επίσημες κατευθυντήριες γραμμές), τα δικαστήρια και οι φορείς για θέματα ισότητας έχουν λάβει οδηγία να επιδικάζουν μεγαλύτερες αποζημιώσεις στα θύματα που έχουν υποστεί διακριτική μεταχείριση για περισσότερους του ενός λόγους.

Μη εξαλειφόμενη μεταφορά

Στην πράξη, όταν οι εθνικοί φορείς για θέματα ισότητας καταγράφουν δεδομένα σχετικά με τις καταγγελίες για διακριτική μεταχείριση που λαμβάνουν, δεν καταχωρούν συστηματικά το σύνολο των λόγων διακριτικής μεταχείρισης που θα μπορούσαν να σχετίζονται με τη συγκεκριμένη υπόθεση. Συνήθως, απλώς κατηγοριοποιούν τις καταγγελίες με βάση έναν μόνο λόγο διακριτικής μεταχείρισης. Σε περίπτωση στην οποία οι φορείς για θέματα ισότητας αναφέρουν περισσότερους του ενός λόγους, συνήθως αναφέρουν υποθέσεις που συνδυάζουν δύο μόνο λόγους. Σε επτά κράτη μέλη της ΕΕ (Αυστρία, Βέλγιο, Ηνωμένο Βασίλειο, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Πορτογαλία και Σλοβενία) οι φορείς για θέματα ισότητας καταγράφουν σε ξεχωριστή κατηγορία τις υποθέσεις που αφορούν περισσότερους του ενός λόγους διακριτικής μεταχείρισης, γεγονός που παρέχει κάποιες ενδείξεις για το πλήθος των φερόμενων υποθέσεων πολλαπλών διακρίσεων. Σε Ηνωμένο Βασίλειο, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία και Σλοβενία, οι φορείς για θέματα ισότητας συλλέγουν συγκεκριμένα στοιχεία για τις πολλαπλές διακρίσεις παρά την ανυπαρξία εθνικών νομοθετικών διατάξεων οι οποίες να τις απαγορεύουν.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

EU-MIDIS 5 Data in Focus report: Multiple discrimination, Φεβρουάριος 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-multiple-discrimination_en.htm

Σε έξι ακόμη κράτη μέλη της ΕΕ (Βουλγαρία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Πολωνία και Ρουμανία) οι φορείς για θέματα ισότητας δεν συλλέγουν στοιχεία για τις πολλαπλές διακρίσεις, παρά την ύπαρξη εθνικής νομοθεσίας κατά των πολλαπλών διακρίσεων. Στην Ελλάδα, ο νόμος με τον οποίο μεταφέρθηκαν στο εθνικό δίκαιο οι οδηγίες για την απαγόρευση των διακρίσεων δεν απαγορεύει ρητά τις πολλαπλές διακρίσεις, πλην όμως οι επιθεωρητές εργασίας, οι οποίοι παρακολουθούν την εφαρμογή του εν λόγω νόμου στον ιδιωτικό τομέα, υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη παρόμοιες υποθέσεις.

Διακρίσεις λόγω ηλικίας

Σε έρευνα που δημοσιεύθηκε το 2011 επισημαίνεται ότι η διακριτική ή άδικη μεταχείριση λόγω ηλικίας είναι φαινόμενο που εξακολουθεί να παρατηρείται στα κράτη μέλη της ΕΕ. Στην έκθεσή της για την Ευρώπη το 2011 με θέμα την πρόληψη της κακομεταχείρισης των ηλικιωμένων, η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) σημειώνει ότι «η κακομεταχείριση των ηλικιωμένων είναι φαινόμενο που παρατηρείται σε όλες τις χώρες της περιφέρειας Ευρώπης της ΠΟΥ», ενώ τουλάχιστον τέσσερα εκατομμύρια άνθρωποι ετησίως υφίστανται κακομεταχείριση λόγω της ηλικίας τους.

Μία βρετανική φιλανθρωπική οργάνωση που εργάζεται για τους ηλικιωμένους, η Age UK, δημοσίευσε μελέτη με θέμα τη διακριτική μεταχείριση λόγω ηλικίας στην Ευρώπη. Η μελέτη βασίζεται στα ευρήματα της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Έρευνας και διαπιστώνει ότι η μεγάλη ηλικία είναι ο ευρύτερα διαδεδομένος λόγος διακριτικής μεταχείρισης στην Ευρώπη. Περί το 64% των ερωτηθέντων στο Ηνωμένο Βασίλειο και ποσοστό 44,4% σε ευρωπαϊκό επίπεδο θεωρούν ότι η διακριτική μεταχείριση των ηλικιωμένων συνιστά σοβαρό πρόβλημα.

Σε εθνικό επίπεδο, η νομολογία καταδεικνύει ότι η διακριτική μεταχείριση εις βάρος των ηλικιωμένων είναι φαινόμενο που παρατηρείται στην αγορά εργασίας. Το Ανώτατο

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Δικαστήριο της Ισπανίας, για παράδειγμα, εξέδωσε δύο αποφάσεις με τις οποίες καταργείται το ανώτατο όριο ηλικίας των 30 ετών που ίσχυε για τους υποψήφιους για ορισμένες θέσεις στην ισπανική αστυνομία. Πρόκειται για τις πρώτες δικαστικές αποφάσεις με τις οποίες αναγνωρίζεται και καταργείται η διακριτική μεταχείριση λόγω ηλικίας κατά την πρόσβαση σε θέσεις εργασίας στην ισπανική κεντρική διοίκηση. Η σημασία τους έγκειται στην επιρροή που θα έχουν σε μεγάλο αριθμό εκκρεμών υποθέσεων για το ίδιο θέμα. Έχουν καταγραφεί περισσότερες από 15 υποθέσεις φερόμενης διακριτικής μεταχείρισης λόγω ηλικίας σε προσλήψεις που αφορούν περισσότερες από 30.000 θέσεις εργασίας στον δημόσιο τομέα από το 2004.

Ταυτόχρονα, με βάση τα στοιχεία που συλλέγονται σε τριμηνιαία βάση από τη Eurostat, οι νέοι βρίσκονται σε μειονεκτική θέση στην αγορά εργασίας. Σύμφωνα με τη Eurostat, στα άτομα νεαρής ηλικίας μεταξύ 15 και 24 ετών όπως και στα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας μεταξύ 55 και 64 ετών, καταγράφονται μικρότερα ποσοστά απασχόλησης σε σύγκριση με το σύνολο του ενεργού πληθυσμού (ηλικιακή ομάδα 15-64 ετών). Πέραν αυτού, στα άτομα νεαρής ηλικίας παρατηρούνται μικρότερα ποσοστά απασχόλησης σε σύγκριση με τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, με εξαίρεση την Αυστρία, τις Κάτω Χώρες, τη Μάλτα και τη Σλοβενία.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Respect for and protection of persons belonging to minorities 2008–2010, Σεπτέμβριος 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-respect-protection-minorities_en.htm

Διάγραμμα 4: Ποσοστά απασχόλησης ανά ηλικιακή ομάδα και χώρα, τέταρτο τρίμηνο του 2011 (%)

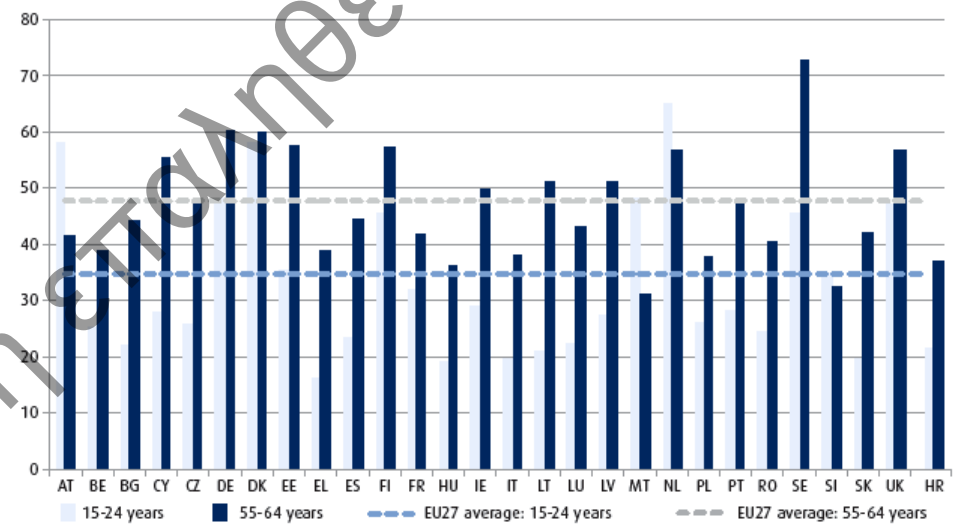

Πηγή: Eurostat, 2012

Υπόμνημα:

15-24 ετών | 55-64 ετών | Μέσος όρος ΕΕ27: 15-24 ετών | Μέσος όρος ΕΕ27: 55-64 ετών

Μη επίσημη μετάφραση

Ρατσισμός και εθνοτικές διακρίσεις

Συλλογή επίσημων στοιχείων για τα ρατσιστικά εγκλήματα

Η τακτική και αδιάλειπτη συλλογή επίσημων στοιχείων για τα ρατσιστικά εγκλήματα από τις διωκτικές αρχές, τα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης και τα αρμόδια υπουργεία είναι αναγκαία προκειμένου να συγκροτηθεί μια συμπαγής βάση στοιχείων στην οποία θα στηριχθούν οι αρμόδιοι για τη λήψη αποφάσεων ώστε να καταρτίσουν αποτελεσματικές και στοχευμένες πολιτικές για την καταπολέμηση των ρατσιστικών εγκλημάτων. Η άμεση πρόσβαση σε αξιόπιστα και αδιαμφισβήτητα δεδομένα θα επιτρέψει επίσης την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εν λόγω πολιτικών και την αναπροσαρμογή τους ανάλογα με τις ανάγκες.

Στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ καταγράφονται κάποια επίσημα στοιχεία για τα ρατσιστικά εγκλήματα. Παρά ταύτα, παρατηρούνται σημαντικές διαφορές ως προς το εύρος κάλυψης και τη διαφάνεια των εθνικών συστημάτων. Οι μηχανισμοί των κρατών μελών της ΕΕ για τη συλλογή επίσημων στοιχείων για τα ρατσιστικά εγκλήματα διακρίνονται σε τέσσερις γενικές κατηγορίες:

- ανυπαρξία στοιχείων –δεν καταγράφονται ούτε δημοσιεύονται στοιχεία για τα ρατσιστικά εγκλήματα
- περιορισμένα στοιχεία –η συλλογή περιορίζεται σε μικρό αριθμό περιστατικών ρατσιστικών εγκλημάτων και τα στοιχεία κατά κανόνα δεν δημοσιεύονται
- ικανοποιητικά στοιχεία – καταγράφονται τα διάφορα κίνητρα των ρατσιστικών εγκλημάτων (ρατσισμός / ξενοφοβία, θρησκεία, αντισημιτισμός, ισλαμοφοβία, (δεξιός) εξτρεμισμός) και τα στοιχεία κατά κανόνα δημοσιεύονται

Οι σημαντικότερες εξελίξεις σε θέματα ρατσισμού και εθνοτικών διακρίσεων:

- περιστατικά ρατσιστικών εγκλημάτων και ρατσιστικής βίας συνεχίζουν να καταγράφονται σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ. Παρότι εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στη συλλογή δεδομένων για τα εν λόγω περιστατικά, κάποια κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για τη βελτίωση της συλλογής δεδομένων για τα ρατσιστικά εγκλήματα
- σε επίπεδο κρατών μελών, μελέτες αποκαλύπτουν ότι συνεχίζουν να βρίσκονται σε μειονεκτική θέση οι μαθητές που είναι μετανάστες δεύτερης γενιάς και έχουν συγκεκριμένη καταγωγή, όπως και οι μαθητές Ρομά. Οι δοκιμασίες διακριτικής μεταχείρισης σε κάποια κράτη μέλη αποκαλύπτουν διακριτική μεταχείριση όσον αφορά και την πρόσβαση στην απασχόληση και τη στέγη
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εγκρίνει την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με ένα πλαίσιο της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά. Σύμφωνα με το νέο αυτό πλαίσιο συνεργασίας, τα κράτη μέλη της ΕΕ γνωστοποιούν τις εθνικές στρατηγικές τους για την ένταξη των Ρομά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- παρότι αρκετά κράτη μέλη αρχίζουν να θεσπίζουν μέτρα σε εθνικό επίπεδο για τη βελτίωση της ένταξης των Ρομά, πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι η κατάσταση των Ρομά παραμένει οικτρή όσον αφορά την υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση, την απασχόληση, τη στέγη, τη φτώχεια και τη διακριτική μεταχείριση.

Μη εξουσιοδοτημένη μετάφραση

- πλήρη στοιχεία – καταγράφονται τα διάφορα κίνητρα των ρατσιστικών εγκλημάτων (ρατσισμός / ξενοφοβία, θρησκεία, αντισημιτισμός, ισλαμοφοβία, (δεξιός) εξτρεμισμός), καθώς και τα χαρακτηριστικά των θυμάτων και των δραστών, ο τόπος διάπραξης της αξιόποινης πράξης και το είδος της αξιόποινης πράξης (ανθρωποκτονία, επίθεση ή απειλές), τα δε στοιχεία δημοσιεύονται πάντα.

Πίνακας 4: Καθεστώς συλλογής επίσημων στοιχείων για τα ρατσιστικά εγκλήματα ανά χώρα, Ιανουάριος 2012

Ανυπαρξία στοιχείων	Περιορισμένα στοιχεία	Ικανοποιητικά στοιχεία	Πλήρη στοιχεία
Εσθονία	Βουλγαρία	Αυστρία	Ηνωμένο Βασίλειο
Ρουμανία	Ισπανία	Βέλγιο	Κάτω Χώρες
	Ιταλία	Γαλλία	Σουηδία
	Κύπρος	Γερμανία	Φινλανδία
	Λετονία	Δανία	
	Λουξεμβούργο	Ιρλανδία	
	Μάλτα	Λιθουανία	
	Ουγγαρία	Πολωνία	
	Πορτογαλία	Σλοβακία	
	Σλοβενία	Τσεχική Δημοκρατία	
Ελλάδα: σύστημα συλλογής στοιχείων θεσπίστηκε στις 29 Σεπτεμβρίου 2011			
	Κροατία		

Πηγή: εκτίμηση του FRA για τους υπάρχοντες μηχανισμούς συλλογής δεδομένων, 2011

Αποτελέσματα των ερευνών σε νοικοκυριά Ρομά στην ΕΕ που διεξήχθησαν από FRA και UNDP/Παγκόσμια Τράπεζα/Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Το 2011, ο FRA και το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNDP) σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα, με τη συγχρηματοδότηση της ΓΔ Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διεξήγαγαν δύο έρευνες σε νοικοκυριά Ρομά στην ΕΕ με σκοπό να διαπιστωθεί η κατάστασή τους. Είναι η πρώτη φορά που γίνεται απόπειρα να συγκεντρωθούν τόσο εκτενή στοιχεία μέσω διεθνούς διυπηρεσιακής συνεργασίας. Η έρευνα του FRA κάλυπτε 11 κράτη μέλη της ΕΕ (Βουλγαρία, Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Τσεχική Δημοκρατία). Συνολικά, στα 11 κράτη μέλη οι ερωτηθέντες ανήλθαν σε 22.203 άτομα, τα οποία αυτοπροσδιορίζονται είτε ως Ρομά (14.925) είτε ως μη Ρομά (7.278) που ζούνε σε στενή γειτνίαση με πληθυσμούς Ρομά, και καλύφθηκαν 84.287 μέλη νοικοκυριών.

Τα αποτελέσματα είναι αντιπροσωπευτικά για Ρομά που ζούνε σε περιοχές με πληθυσμιακή πυκνότητα μεγαλύτερη του εθνικού

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Human rights education at Holocaust memorial sites across the European Union: An overview of practices, Οκτώβριος 2011

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-holocaust-education-overview-practices_en.htm

Μη διαθέσιμη για διάθεση μετάφραση

μέσου όρου. Τα αποτελέσματα για τους μη Ρομά ερωτηθέντες δεν είναι αντιπροσωπευτικά για το σύνολο του πλειοψηφικού πληθυσμού, λειτουργούν όμως ως ένα πλαίσιο αναφοράς βάσει του οποίου αξιολογείται η κατάσταση των Ρομά στα υπό ανάλυση κράτη μέλη της ΕΕ.

Η συγκριτική αξιολόγηση είναι εφικτή δεδομένου ότι οι μη Ρομά ερωτηθέντες διαβιούν στο ίδιο περιβάλλον, δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά εργασίας και αξιοποιούν τις ίδιες κοινωνικές υποδομές με τους Ρομά.

Τα ευρήματα της έρευνας φανερώνουν ότι η κοινωνικοοικονομική κατάσταση των Ρομά στους τέσσερις βασικούς τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της στέγης είναι χειρότερη κατά μέσο όρο από την κατάσταση των μη Ρομά γειτόνων τους. Τα κυριότερα ευρήματα της έρευνας συνοψίζονται στα εξής:

- **υγεία:**
  - ένας στους τρεις ερωτηθέντες Ρομά ηλικίας 35 έως 54 ετών αναφέρει προβλήματα υγείας τα οποία περιορίζουν τις καθημερινές του δραστηριότητες
  - κατά μέσο όρο, ποσοστό περίπου 20% των ερωτηθέντων Ρομά δεν είχαν ή δεν γνώριζαν εάν έχουν υγειονομική κάλυψη.
- **εκπαίδευση:**
  - κατά μέσο όρο, μόλις ένα στα δύο παιδιά των ερωτηθέντων Ρομά πήγαιναν σε βρεφονηπιακό σταθμό ή νηπιαγωγείο
  - 9 στα 10 παιδιά Ρομά 7 έως 15 ετών (ηλικίας υποχρεωτικής εκπαίδευσης) αναφέρεται ότι πηγαίνουν σχολείο, με εξαίρεση τη Βουλγαρία, την Ελλάδα και τη Ρουμανία
  - τα ποσοστά σχολικής παρακολούθησης μειώνονται σημαντικά μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση, καθώς μόλις 15% των ερωτηθέντων νεαρών ενηλίκων Ρομά έχουν αποφοιτήσει από γενικό ή επαγγελματικό Λύκειο.
- **απασχόληση:**
  - κατά μέσο όρο, λιγότεροι από έναν στους τρεις Ρομά δηλώνουν ότι έχουν αμειβόμενη απασχόληση
  - ένας στους τρεις ερωτηθέντες Ρομά δήλωσε άνεργος
  - οι υπόλοιποι δήλωσαν οικιακά, συνταξιούχοι, ανίκανοι για εργασία ή αυτοαπασχολούμενοι.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Migrants, minorities and employment – Exclusion and discrimination in the 27 Member States of the European Union – Update 2003–2008, Ιούλιος 2011

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_migrants-minorities-employment_en.htm

Μη επεξεργασμένη μετάφραση

- **στέγη:**
  - κατά μέσο όρο, στα νοικοκυριά των Ρομά ζούνε στο ίδιο δωμάτιο περισσότερα από δύο άτομα
  - ποσοστό περίπου 45% των Ρομά ζούνε σε νοικοκυριά που στερούνται τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες βασικές ανέσεις: κουζίνα εντός της οικίας, τουαλέτα εντός της οικίας, ντους ή μπάνιο εντός της οικίας, ηλεκτρικό ρεύμα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Antisemitism – Summary overview of the situation in the European Union 2001-2010, Ιούνιος 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-antisemitism-summary-update-2011_en.htm

- **φτώχεια:**
  - κατά μέσο όρο, περίπου 90% των ερωτηθέντων Ρομά ζούνε σε νοικοκυριά με ισοδύναμο εισόδημα κάτω από τα εθνικά όρια της φτώχειας
  - κατά μέσο όρο, περίπου 40% των Ρομά ζούνε σε νοικοκυριά μέλος των οποίων αναγκάστηκε να κοιμηθεί νηστικό τουλάχιστον μία φορά τον τελευταίο μήνα λόγω έλλειψης χρημάτων για αγορά φαγητού.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

The Racial Equality Directive: application and challenges, Ιανουάριος 2012.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2012/pub_racial_equal_directive_synthesis_en.htm

- **διακρίσεις και ενημέρωση για τα δικαιώματα:**
  - περίπου οι μισοί από τους ερωτηθέντες Ρομά δήλωσαν ότι είχαν υποστεί διακριτική μεταχείριση τους τελευταίους 12 μήνες εξαιτίας της εθνοτικής καταγωγής τους
  - περίπου 40% των ερωτηθέντων Ρομά γνωρίζουν ότι υπάρχουν νόμοι που απαγορεύουν τη διακριτική μεταχείριση εις βάρος μελών εθνοτικής μειονότητας κατά την αναζήτηση εργασίας.

Μη επιθεωρημένη μετάφραση

Συμμετοχή των πολιτών της ΕΕ στη δημοκρατική λειτουργία της

Το δικαίωμα ψήφου των ατόμων με νοητική αναπηρία ή προβλήματα ψυχικής υγείας

Παρατηρούνται μεγάλες διαφορές στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη της ΕΕ το δικαίωμα πολιτικής συμμετοχής των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας και των ατόμων με νοητική αναπηρία. Τρεις είναι οι κύριες προσεγγίσεις που χαρακτηρίζουν το φάσμα της συμμετοχής: πλήρης αποκλεισμός, συμμετοχή κατά περίπτωση και πλήρης συμμετοχή. Στα κράτη μέλη της ΕΕ στα οποία ισχύει ο πλήρης αποκλεισμός, το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι συνδέεται με την ικανότητα για δικαιοπραξία. Σε άλλα κράτη μέλη, η εθνική νομοθεσία απαιτεί να προηγείται εξατομικευμένη εκτίμηση της ικανότητας ψήφου πριν από τη στέρηση του δικαιώματος. Στις χώρες στις οποίες έχουν αρθεί όλοι οι περιορισμοί, παρέχεται στα άτομα με νοητική αναπηρία ή προβλήματα ψυχικής υγείας η δυνατότητα άσκησης του δικαιώματος ψήφου επί ίσοις όροις με τους άλλους πολίτες. Ελάχιστες ήταν οι εξελίξεις που καταγράφηκαν το 2011.

Στην Ουγγαρία σημειώθηκε μια σημαντική εξέλιξη με την ψήφιση νέου θεμελιώδους νόμου, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2012 και προβλέπει ότι η δικαστική συμπαράσταση παύει πλέον να αποτελεί τη βάση της στέρησης του δικαιώματος ψήφου. Αντιθέτως, είναι υποχρέωση του δικαστή να κρίνει εάν το άτομο πρέπει να αποκλειστεί από την εκλογική διαδικασία βάσει εκτίμησης της «περιορισμένης διανοητικής του ικανότητας», όρος η ακριβής σημασία του οποίου παραμένει αδιευκρίνιστη μέχρι στιγμής, αναμένεται ωστόσο να διευκρινιστεί στον νέο εκλογικό νόμο. Με τον τρόπο αυτό, η Ουγγαρία συγκαταλέγεται πλέον στα κράτη μέλη της ΕΕ στα οποία προβλέπεται εξατομικευμένη εκτίμηση από το δικαστήριο πριν από τη λήψη απόφασης για στέρηση του δικαιώματος ψήφου.

Οι σημαντικότερες εξελίξεις σε θέματα συμμετοχής:

- η έγκριση της πρωτοβουλίας των ευρωπαίων πολιτών παρέχει τη βάση της συμμετοχικής δημοκρατίας σε επίπεδο ΕΕ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνει ποικίλα μέτρα για να τεθεί σε λειτουργία αυτό το νέο εργαλείο
- ενώ ο δημόσιος διάλογος για την πρωτοβουλία πολιτών παραμένει περιορισμένος, η δημιουργία του δικτυακού τόπου «Σπίτι του Πολίτη» αποτελεί υποδειγματική προσπάθεια να γνωστοποιηθούν ευρύτερα και να καταστούν πιο εύκολα προσβάσιμοι οι ήδη υπάρχοντες δίαυλοι συμμετοχής
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει το 2013 να ανακηρυχθεί Ευρωπαϊκό Έτος των Πολιτών, το δε Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συζητά μεταρρυθμίσεις του εκλογικού νόμου
- υπό το φως της ΣΔΑμεΑ η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στις εκλογές τίθεται ως ζήτημα προς επίλυση –διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ λαμβάνουν μέτρα για να διευκολύνουν τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στις εκλογές ενώ, όσον αφορά τα άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας και τα άτομα με νοητική αναπηρία, η πλειονότητα των κρατών μελών της ΕΕ εξακολουθεί να συνδέει τη στέρηση του δικαιώματος ψήφου με την απώλεια της δικαιοπρακτικής ικανότητας.

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Στην πλειονότητα των κρατών μελών της ΕΕ η στέρηση του δικαιώματος ψήφου εξακολουθεί να συνδέεται με την απώλεια της δικαιοπρακτικής ικανότητας. Το σύστημα αυτό εφαρμόζεται και στην Κροατία. Στο άρθρο 2 του νόμου περί εκλογικών καταλόγων (Zakon o popisima biraca) προβλέπεται ότι στον κατάλογο καταχωρούνται οι κροάτες πολίτες που έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, με εξαίρεση όσους έχουν απωλέσει τη δικαιοπρακτική ικανότητα με τελεσίδικη απόφαση δικαστηρίου. Επομένως, όπως σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, στην Κροατία ισχύει ρήτρα αυτόματου αποκλεισμού. Σύμφωνα με την ετήσια στατιστική έκθεση του 2010 για την εφαρμογή των δικαιωμάτων κοινωνικής πρόνοιας, 15.761 πρόσωπα στερούνταν δικαιοπρακτικής ικανότητας στις 31 Δεκεμβρίου 2010. Το θέμα αυτό έδωσε έναυσμα σε δημόσια συζήτηση στην Κροατία. Σε έκθεση που δημοσιεύθηκε το 2011, ο Συνήγορος των ατόμων με αναπηρία προειδοποιεί ότι το δικαίωμα ψήφου των ατόμων με νοητική αναπηρία και των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας είναι ζήτημα συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις της ΣΔΑμεΑ.

Πίνακας 5: Το δικαίωμα πολιτικής συμμετοχής των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας και των ατόμων με νοητική αναπηρία, ανά χώρα

Χώρα	Αποκλεισμός	Περιορισμένη συμμετοχή	Συμμετοχή
AT			✓
BE	✓		
BG	✓		
CY		✓	✓
CZ	✓	✓	
DE	✓		
DK	✓	✓	
EE	✓	✓	
EL	✓		
ES		✓	✓
FI		✓	✓
FR*		✓	✓
HU**		✓	
IE	✓		✓
IT			✓
LT	✓		
LU	✓		
LV	✓		
MT	✓	✓	
NL			✓
PL	✓		
PT	✓		
RO	✓		
SE			✓
SI		✓	
SK	✓		
UK			✓
HR***	✓		

Σημειώσεις: Στον πίνακα αυτόν παρουσιάζεται μια επικαιροποιημένη σύνοψη του πίνακα που περιέχεται στην έκθεση του FRA «Το δικαίωμα πολιτικής συμμετοχής των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας και των ατόμων με νοητική αναπηρία», η οποία δημοσιεύθηκε τον Νοέμβριο 2010. Το ίδιο κράτος μέλος μπορεί να εμφανίζεται σε περισσότερες από μία στήλες, καθώς η μεταχείριση των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας μπορεί να διαφέρει από τη μεταχείριση των ατόμων με νοητική αναπηρία βάσει του εθνικού του δικαίου.

** Κατόπιν αλλαγής στη νομοθεσία, η οποία δεν επηρεάζει το δικαίωμα ψήφου, το σχετικό άρθρο είναι πλέον το άρθρο L3211-3 7° του Κώδικα Δημόσιας Υγείας*

*** Ουγγαρία, άρθρο XXIII παράγραφος 2 του θεμελιώδους νόμου*

**** Κροατία, νόμος περί εκλογικών καταλόγων, 30 Απριλίου 1996*

Πηγή : FRA, 2011

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Πρωτοβουλία των ευρωπαίων πολιτών (ΠΕΠ)

Η συνθήκη της Λισαβόνας παρέχει τη δυνατότητα, με τη συλλογή ενός εκατομμυρίου υπογραφών πολιτών από διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ, να καλείται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κινήσει τη νομοθετική διαδικασία. Το νέο αυτό εργαλείο δημοκρατικής συμμετοχής αναλύεται σε κανονισμό, για την εφαρμογή του οποίου απαιτείται πρόσθετος κανονισμός. Την 1η Απριλίου 2011 τέθηκε σε ισχύ ο κανονισμός της ΕΕ για την πρωτοβουλία πολιτών. Η εφαρμογή του αρχίζει από 1ης Απριλίου 2012. Στις 17 Νοεμβρίου 2011, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τον εφαρμοστικό κανονισμό ((ΕΕ) αριθ. 1179/2011). Στις 22 Δεκεμβρίου 2011, έθεσε στη διάθεση των ενδιαφερομένων «λογισμικό ανοικτού πηγαίου κώδικα». Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποχρεούται να διατηρεί «λογισμικό ανοικτού πηγαίου κώδικα που ενσωματώνει τα σχετικά τεχνικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά ασφαλείας τα οποία απαιτούνται για τη συμμόρφωση προς τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού όσον αφορά τα επιγραμμικά συστήματα συγκέντρωσης. Το λογισμικό τίθεται στη διάθεση των ενδιαφερομένων δωρεάν», ενώ προς τον σκοπό αυτό η Επιτροπή πρέπει να «θεσπίσει τεχνικές προδιαγραφές».

Στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από την έκδοση του κανονισμού έως την εφαρμογή του, τα κράτη μέλη της ΕΕ είχαν τη δυνατότητα να εκπληρώσουν διάφορες υποχρεώσεις που υπέχουν από τον κανονισμό, όπως η πιστοποίηση του επιγραμμικού συστήματος συγκέντρωσης, η επαλήθευση των «δηλώσεων υποστήριξης», περιλαμβανομένης της έκδοσης πιστοποιητικού σχετικά με τον «αριθμό των έγκυρων δηλώσεων υποστήριξης», ζητήματα προστασίας των δεδομένων, καθώς και η διευθέτηση του θέματος της αστικής ευθύνης των διοργανωτών ΠΕΠ, των κυρώσεων για ψευδείς δηλώσεις εκ μέρους των διοργανωτών ΠΕΠ και της δόλιας χρήσης των δεδομένων που παρέχονται στο πλαίσιο ΠΕΠ.

Όσον αφορά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία και την εφαρμογή της νομοθεσίας, απτά προπαρασκευαστικά μέτρα ελήφθησαν σε Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Τσεχική Δημοκρατία και Φινλανδία. Σε επτά από τις χώρες αυτές (Αυστρία, Βουλγαρία, Γερμανία, Λετονία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία και Φινλανδία) η διαδικασία βρίσκεται ενώπιον του κοινοβουλίου. Σε κάποια κράτη μέλη της ΕΕ όπως η Γαλλία, η Δανία, η Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ισπανία, οι Κάτω Χώρες και η Σλοβακία, ο κανονισμός είναι άμεσα εκτελεστός και, ως εκ τούτου, δεν απαιτείται ειδική νομοθεσία.

Ο δημόσιος διάλογος για την ΠΕΠ ήταν μάλλον περιορισμένος στη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, μένει δε να φανεί κατά πόσον θα αυξηθεί η ευαισθητοποίηση των πολιτών όταν αναληφθούν οι πρώτες πρωτοβουλίες την 1η Απριλίου 2012. Πάντως θα πρέπει ήδη να υπογραμμιστεί ένα τουλάχιστον χαρακτηριστικό του νομικού πλαισίου της ΠΕΠ, η δυνατότητα επιγραμμικής συγκέντρωσης υπογραφών, με την οποία καθιερώνεται ένα σύγχρονο πρότυπο το οποίο, κατ' αρχήν, θα μπορούσε να ενισχύσει τη συμμετοχή των πολιτών.

Μη εξουσιοδοτημένη αντιγραφή

Πρόσβαση σε αποτελεσματική και ανεξάρτητη δικαιοσύνη

Νέες πρωτοβουλίες της ΕΕ στον τομέα των ποινικών διαδικασιών

Η καθυστέρηση στην απονομή δικαιοσύνης εξακολουθούσε να συνιστά ένα από τα κύρια εμπόδια στην ουσιαστική πρόσβαση στη δικαιοσύνη στο σύνολο της ΕΕ, γεγονός που απηχεί και η νομολογία του ΕΔΔΑ. Το 2011, αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ έλαβαν ειδικά νομοθετικά μέτρα για την αντιμετώπιση του συνεχιζόμενου προβλήματος των υπέρμετρων καθυστερήσεων. Ενδεικτικά, στην Αυστρία με τροποποίηση του κώδικα πολιτικής δικονομίας καταργήθηκαν οι θερινές και χειμερινές διακοπές των δικαστηρίων. Η Γαλλία μεταρρύθμισε τα ποινικά δικαστήριά της, μειώνοντας τον αριθμό των ενόρκων σε πρώτο βαθμό από 9 σε 6 και σε δεύτερο βαθμό από 12 σε 9, προκειμένου τα ποινικά δικαστήρια να μπορούν να δικάζουν περισσότερες υποθέσεις ανά συνεδρίαση. Σε συνέχεια μιας πρωτοποριακής απόφασης του ΕΔΔΑ το 2010 (Rumpf), η Γερμανία ψήφισε νέο νόμο τον Δεκέμβριο 2011. Η καθυστέρηση στην απονομή δικαιοσύνης αντιμετωπίζεται σε δύο στάδια. Αρχικά οι θιγόμενοι πρέπει να υποβάλουν προσφυγή κατά της διαδικασίας, παρέχοντας στον δικαστή την ευκαιρία να την επισπεύσει. Εάν συνεχίζεται η καθυστέρηση, μπορεί να επιδικαστεί αποζημίωση.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Access to justice in Europe: an overview of challenges and opportunities, Μάρτιος 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_access-to-justice_en.htm

Οι σημαντικότερες εξελίξεις σε θέματα πρόσβασης σε αποτελεσματική και ανεξάρτητη δικαιοσύνη:

- στο πλαίσιο της δημοσιονομικής λιτότητας, πολλά κράτη μέλη της ΕΕ προσπαθούν να εξορθολογίσουν διάφορους δικαστικούς και εξωδικαστικούς μηχανισμούς, γεγονός που θα μπορούσε δυνητικά να επηρεάσει τις εγγυήσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων
- τα κράτη μέλη της ΕΕ εξακολουθούν να εργάζονται για την ταχύτερη απονομή δικαιοσύνης και άλλες μεταρρυθμίσεις του δικαστικού συστήματος
- διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ ιδρύουν ή αναμορφώνουν ανεξάρτητα θεσμικά όργανα στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία παρέχουν υποστήριξη κατά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και/ή άμεση πρόσβαση σε αυτήν. Ενισχύεται περαιτέρω ο ρόλος ιδιαίτερα των εθνικών φορέων για θέματα ισότητας και των εθνικών φορέων ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ δίνουν μεγαλύτερη προτεραιότητα στη λεγόμενη ηλεκτρονική δικαιοσύνη, δηλαδή σε τεχνολογικές εξελίξεις στο διαδίκτυο που διευκολύνουν και εκσυγχρονίζουν την απονομή δικαιοσύνης, λόγω της ανάγκης αφενός εκσυγχρονισμού των δικαστικών συστημάτων και, αφετέρου, βελτίωσης της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας
- με τη διαρκή εξέλιξη του οδικού χάρτη της ΕΕ για τις ποινικές διαδικασίες, ενισχύονται τα δικονομικά δικαιώματα του προσώπου στις ποινικές διαδικασίες, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε διασυνοριακές υποθέσεις.

Μη τελική διόρθωση υπό εκτύπωση

Πίνακας 6: Αποφάσεις του ΕΔΔΑ το 2011 στις οποίες διαπιστώνεται τουλάχιστον μία παραβίαση, παραβίαση του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη και παραβίαση λόγω χρόνου εκκρεμοδικίας, ανά χώρα

Χώρα	Αποφάσεις στις οποίες διαπιστώνεται τουλάχιστον μία παραβίαση	Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη	Χρόνος εκκρεμοδικίας
AT	7 (-9)	0 (-6)	5 (-4)
BE	7 (+3)	2 (-1)	0 (καμία μεταβολή)
BG	52 (-17)	2 (-4)	21 (-10)
CY	1 (-2)	0 (καμία μεταβολή)	1 (+1)
CZ	19 (+10)	13 (+10)	2 (+1)
DE	31 (+2)	0 (-2)	19 (-10)
DK	1 (+1)	0 (καμία μεταβολή)	0 (καμία μεταβολή)
EE	3 (+2)	1 (+1)	0 (καμία μεταβολή)
EL	69 (+16)	6 (-2)	50 (+17)
ES	9 (+3)	4 (καμία μεταβολή)	1 (+1)
EI	5 (-11)	0 (-2)	2 (-7)
ER	23 (-5)	11 (+1)	2 (+1)
HU	33 (+12)	4 (+3)	19 (+5)
IE	2 (καμία μεταβολή}	0 (καμία μεταβολή)	2 (+1)
IT	34 (-27)	7 (-2)	16 (-28)
LT	9 (+2)	8 (καμία μεταβολή)	5 (+2)
LU	1 (-4)	1 (-1)	0 (-3)
LV	10 (+7)	0 (-1)	1 (+1)
MT	9 (+6)	3 (+3)	3 (+3)
NL	4 (+2)	1 (+1)	0 (καμία μεταβολή)
PL	54 (-33)	14 (-6)	15 (-22)
PT	27 (+12)	1 (-1)	13 (+7)
RO	58 (-77)	9 (-21)	10 (-6)
SE	0(-4)	0 (-1)	0 (-1)
SI	11 (+8)	1 (+1)	6 (+4)
SK	19 (-21)	2 (καμία μεταβολή)	5 (-24)
UK	8 (-6)	3 (+3)	1 (καμία μεταβολή)
HR	23 (+2)	8 (+2)	3 (-5)
Σύνολο	**529 (-128)**	**96 (-25)**	**202 (-76)**

Σημείωση: Σε παρένθεση η διαφορά έναντι του αριθμού υποθέσεων το 2010.
Πηγή: Συμβούλιο της Ευρώπης / Ετήσια έκθεση ΕΔΔΑ 2011, δημοσιεύθηκε το 2012, σσ. 155-157

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, διευρύνθηκε η αρμοδιότητα των ειρηνοδικείων καθώς αυξήθηκε το ποσό της αστικής διαφοράς που μπορεί να δικαστεί σε αυτή τη βαθμίδα. Περιορίστηκε επίσης η ευχέρεια την οποία διέθεταν τα δικαστήρια όσον αφορά την αναβολή ποινικών δικών. Στη Ρουμανία, ο δικαστής μπορεί πλέον να θέσει μικρότερη προθεσμία για τη δικάσιμο και να λάβει ενεργά μέτρα ώστε να αναγκάσει τους διαδίκους να προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία και να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους χωρίς περιττές καθυστερήσεις. Τα έγγραφα, περιλαμβανομένων των κλητεύσεων, μπορούν πλέον να κοινοποιούνται μέσω φαξ ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η Σλοβενική Εθνοσυνέλευση ψήφισε δύο νόμους που θεσπίζουν ειδικά μέτρα για την επίσπευση των διαδικασιών ενώπιον των δικαστηρίων, στα οποία περιλαμβάνεται μηχανισμός μείωσης της αμοιβής των πραγματογνωμόνων εφόσον αυτοί προξενούν καθυστερήσεις και η δυνατότητα των δικαστών να προγραμματίζουν και να διεξάγουν την ακροαματική διαδικασία και πέραν του κανονικού ωραρίου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία κατά των διακρίσεων, Μάρτιος 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub_handbook_caselaw_en.htm

Νομιμοποίηση ενώπιον του δικαστηρίου

Η νομιμοποίηση –η νομική δυνατότητα υπαγωγής μιας διαφοράς ενώπιον δικαστηρίου– βρίσκεται προφανώς στον πυρήνα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Η νομιμοποίηση μπορεί να βελτιωθεί με διάφορους τρόπους, π.χ. με διεύρυνση των κριτηρίων νομιμοποίησης για την άσκηση αγωγής ή με περιορισμό των δικονομικών κωλυμάτων. Έρευνα του FRA που βρίσκεται σε εξέλιξη συνηγορεί υπέρ της άποψης ότι οι ενδιαφερόμενοι αποφεύγουν να προσφεύγουν στη δικαιοσύνη εξαιτίας της τεράστιας δυσκολίας της άσκησης ατομικής προσφυγής. Οι αλλαγές στο καθεστώς νομιμοποίησης ώστε να επιτρέπονται συλλογικές προσφυγές θα μπορούσαν να αποτελούν μια λύση, τόσο όσον αφορά τα δικαστήρια όσο και άλλα όργανα, όπως οι εθνικοί φορείς για θέματα ισότητας. Οι συλλογικές προσφυγές, οι οποίες καλούνται και «ομαδικές αγωγές» ή «συλλογικές αγωγές», επιτρέπουν την ομαδοποίηση πλήθους ατομικών απαιτήσεων σε μία κοινή αγωγή. Η ΕΕ διοργάνωσε δημόσια διαβούλευση το 2011 σχετικά με τη θέσπιση μηχανισμού συλλογικών προσφυγών, με στόχο εν μέρει τον εντοπισμό συναφών κοινών νομικών αρχών.

Αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ έλαβαν μέτρα το 2011 για τη διεύρυνση των νομιμοποιούμενων για την άσκηση προσφυγής, παρέχοντας τη δυνατότητα συλλογικής προσφυγής σε τομείς στους οποίους δεν υφίσταντο ανάλογοι μηχανισμοί στο παρελθόν. Στο Βέλγιο, ο Δικηγορικός Σύλλογος Φλάνδρας (Orde van Vlaamse Balies) επεξεργάζεται νομοσχέδιο με το οποίο θα επιτρέπεται η διαδικασία «συλλογικής αγωγής» δυνάμει του βελγικού δικαίου. Ο νόμος θα παρέχει τη δυνατότητα σε αριθμό προσφευγόντων ή «υποστηρικτικών εναγόντων» οι οποίοι δεν θα προσδιορίζονται μεμονωμένα να ενώσουν τις δυνάμεις τους με έναν ενάγοντα που τους εκπροσωπεί. Στην Εσθονία, σύμφωνα με τον νέο Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (Halduskohtumenetluse seadustik), που τέθηκε σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2012, νομιμοποιούνται να ασκούν αγωγές περιβαλλοντικές ΜΚΟ και ομάδες ακτιβιστών που εκπροσωπούν την άποψη σημαντικού αριθμού περιοίκων. Η κυβέρνηση της Λιθουανίας ενέκρινε τις συλλογικές προσφυγές με απόφαση. Αντίστοιχες εξελίξεις καταγράφονται και στην Κροατία.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Opinion on the draft Directive regarding the European Investigation Order (EIO) in criminal matters, Φεβρουάριος 2011

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/opinions/op-eio_en.htm

Μη εξουσιοδοτημένη αναπαραγωγή

Δικαιώματα των θυμάτων αξιόποινων πράξεων

Εξέλιξη των προτύπων για τα δικαιώματα των θυμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε στις 18 Μαΐου 2011 δέσμη νομοθετικών μέτρων τα οποία αποσκοπούν στην παροχή ενιαίου επιπέδου δικαιωμάτων στα θύματα σε όλη την ΕΕ και καλύπτουν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, την προστασία, την υποστήριξη και την αποζημίωση. Έμφαση δίνεται στις ανάγκες ιδιαίτερων ομάδων θυμάτων, όπως τα παιδιά και τα θύματα τρομοκρατικών ενεργειών. Η δέσμη αποτελείται από ανακοίνωση για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων, πρόταση οδηγίας για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων για τα δικαιώματα των θυμάτων και πρόταση κανονισμού για την αμοιβαία αναγνώριση των μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις. Στον τομέα του ποινικού δικαίου, η ευρωπαϊκή εντολή προστασίας, με την οποία θα συμπληρώνεται ο κανονισμός περί αμοιβαίας αναγνώρισης, ήταν πρωτοβουλία αρκετών κρατών μελών της ΕΕ υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 13 Δεκεμβρίου 2011.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Βία κατά των γυναικών – Πανευρωπαϊκή έρευνα *(τεχνικό δελτίο)*, Οκτώβριος 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/pub-vaw-survey-factsheet_en.htm

Οι σημαντικότερες εξελίξεις σε θέματα δικαιωμάτων των θυμάτων αξιόποινων πράξεων:

- σε επίπεδο ΕΕ προτείνονται ποικίλα μέτρα τα οποία αποσκοπούν στην παροχή ενιαίου επιπέδου δικαιωμάτων στα θύματα σε ολόκληρη την ΕΕ, τόσο στον τομέα του αστικού όσο και του ποινικού δικαίου, και εγκρίνεται οδικός χάρτης για την ενίσχυση των δικαιωμάτων και της προστασίας των θυμάτων
- το νέο ευρωπαϊκό σύμφωνο για την ισότητα των φύλων 2011-2020 επιβεβαιώνει την προσήλωση της ΕΕ στην καταπολέμηση κάθε μορφής βίας κατά των γυναικών, ενώ ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ προβαίνουν σε μεταρρυθμίσεις στο θέμα της προστασίας από την ενδοοικογενειακή βία
- παρότι σε αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ σημειώνεται σημαντική πρόοδος των προσπαθειών για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, εκφράζονται διαμαρτυρίες όσον αφορά την ανεπάρκεια των πόρων για την παροχή υποστήριξης στις γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας
- εντείνονται οι προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία των θυμάτων. Οι εξελίξεις στις εθνικές πολιτικές αποκαλύπτουν μια τάση να αποδίδεται μεγαλύτερη προσοχή σε άλλα πεδία εκμετάλλευσης, πέραν της εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε συνέχεια της δέσμης μέτρων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα θύματα, ενέκρινε τον Ιούνιο οδικό χάρτη για την ενίσχυση των δικαιωμάτων και την προστασία των θυμάτων.

Πίνακας 7: Ο οδικός χάρτης για την ενίσχυση των δικαιωμάτων και την προστασία των θυμάτων και οι πέντε άξονές του

Μέτρο Α	η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέταξε πρόταση οδηγίας η οποία θα αντικαταστήσει την απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες
Μέτρο Β	σύσταση ή συστάσεις προς τα κράτη μέλη της ΕΕ για πρακτικά μέτρα και βέλτιστες πρακτικές, που θα λειτουργούν ως κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της νέας οδηγίας που αναφέρεται στο μέτρο Α
Μέτρο Γ	η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις, ο οποίος θα συμπληρώνει την οδηγία για την ευρωπαϊκή εντολή προστασίας
Μέτρο Δ	επανεξέταση της οδηγίας 2004/80/ΕΚ του Συμβουλίου για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, με στόχο την απλούστευση των διαδικασιών αίτησης αποζημίωσης
Μέτρο Ε	συστάσεις, αντίστοιχες του μέτρου Β, σχετικά με τις ειδικές ανάγκες ορισμένων ομάδων θυμάτων, όπως τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, τα παιδιά θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, τα θύματα τρομοκρατικών ενεργειών και τα θύματα του οργανωμένου εγκλήματος.

Λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι και διεμφυλικοί (ΛΟΑΔ) ως θύματα εγκληματικών ενεργειών υποκινούμενων από προκαταλήψεις

Παρότι η απόφαση-πλαίσιο της ΕΕ για τα εγκλήματα μίσους καλύπτει μόνον τις ρατσιστικές και ξενοφοβικές διακρίσεις, πολλά κράτη μέλη της ΕΕ διεύρυναν τους ορισμούς του ποινικού δικαίου ώστε να καλύπτονται και άλλα προστατευόμενα χαρακτηριστικά.

Όσον αφορά τον ορισμό της παρότρυνσης σε πράξεις βίας ή μίσους, κάποια κράτη μέλη της ΕΕ όπως η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και η Σουηδία συν τω χρόνω ανέπτυξαν ορισμούς οι οποίοι καλύπτουν και τον γενετήσιο προσανατολισμό. Το ίδιο ισχύει και για την Κροατία. Αρκετά ακόμη κράτη μέλη της ΕΕ (Αυστρία, Βέλγιο, Εσθονία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία και Φινλανδία) έχουν θεσπίσει ορισμούς που καλύπτουν ακόμη ευρύτερο φάσμα προστατευόμενων χαρακτηριστικών, γεγονός το οποίο μαρτυρά ότι η πλειονότητα των κρατών μελών της ΕΕ αναγνωρίζει κάποια μορφή «ρητορικής μίσους» πέραν του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Το γεγονός πάντως ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν υιοθετήσει ευρύτερους ορισμούς της «ρητορικής μίσους» και των συναφών αξιόποινων πράξεων δεν αντικατοπτρίζεται πάντα σε αύξηση του αριθμού των θυμάτων που προβαίνουν σε καταγγελία ή σε υψηλότερα ποσοστά διώξεων για τις εν λόγω αξιόποινες πράξεις.

Μη επαληθευμένη μετάφραση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ FRA

Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in the EU Member States – Synthesis report, Ιούνιος 2011.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/fra_homophobia_synthesis_en.htm

Η τάση να περιλαμβάνεται μεγαλύτερος αριθμός χαρακτηριστικών στις διατάξεις του ποινικού δικαίου με τις οποίες παρέχεται στο άτομο προστασία από σοβαρές μορφές διακρίσεων και ιδίως από την υποκινούμενη από προκαταλήψεις βία απηχεί αφενός τη διαφαινόμενη πολιτική συναίνεση και, αφετέρου, νομικές παραμέτρους. Το εναργέστερο παράδειγμα αποτελεί η προστασία των ομάδων και ατόμων ΛΟΑΔ. Σε πρόσφατα ψηφίσματά του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλεί τα κράτη μέλη της ΕΕ να διασφαλίσουν την προστασία των ΛΟΑΔ από την ομοφοβική ρητορική μίσους και την ομοφοβική βία. Στα εν λόγω ψηφίσματα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταπολεμήσει την ομοφοβία με νομοθεσία αντίστοιχη με αυτήν της απόφασης-πλαισίου του Συμβουλίου για τον ρατσισμό. Τον Δεκέμβριο 2011, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της Κροατίας στην ΕΕ, στο οποίο εκφράζεται βαθιά ανησυχία για τη βία που ασκήθηκε σε συμμετέχοντες στην παρέλαση υπερηφάνειας ΛΟΑΔ στο Σπλιτ τον Ιούνιο 2011 και για την αδυναμία των κροατικών αρχών να τους παράσχουν προστασία. Στο ψήφισμα γίνεται έκκληση στην Κροατία να αντιμετωπίσει με αποφασιστικότητα υποθέσεις εγκλημάτων μίσους με θύματα μέλη της μειονότητας των ΛΟΑΔ.

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Προοπτικές: προκλήσεις στο άμεσο μέλλον

Στην ετήσια έκθεση του FRA με τίτλο «Θεμελιώδη δικαιώματα: προκλήσεις και επιτεύγματα του 2011» απαριθμούνται ποικίλες προκλήσεις για το άμεσο μέλλον στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης, του ελέγχου των συνόρων και της πολιτικής θεωρήσεων, της κοινωνίας της πληροφορίας και της προστασίας των δεδομένων, των δικαιωμάτων του παιδιού και της προστασίας των παιδιών, της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων, του ρατσισμού και των εθνοτικών διακρίσεων, της συμμετοχής στον δημοκρατικό βίο, της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και των δικαιωμάτων των θυμάτων αξιόποινων πράξεων.

Στον τομέα του **ασύλου, της μετανάστευσης και της ένταξης**, η ΕΕ θα πρέπει να έχει θεσπίσει κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου έως τα τέλη του 2012. Η σημασία του ρόλου της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο θα αυξάνεται σε πρακτικό επίπεδο, δεδομένου ότι θα στηρίζει τα εθνικά συστήματα ασύλου με πληροφορίες και εργαλεία.

Η οριστικοποίηση της δέσμης αναδιατυπωμένων νομικών πράξεων για το άσυλο θα συνεχίσει να αποτελεί πρόκληση, δεδομένου ότι εξακολουθεί να υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Θα απαιτηθεί μηχανισμός για την εκτίμηση του κατά πόσον κινδυνεύουν από παραβιάσεις τα θεμελιώδη δικαιώματα των αιτούντων άσυλο οι οποίοι μεταφέρονται σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ σύμφωνα με τον κανονισμό του Δουβλίνου ΙΙ.

Η έκθεση των μεταναστών που δεν διαθέτουν άδεια διαμονής στην εκμετάλλευση και την κακομεταχείριση θα εξακολουθήσει να δημιουργεί ανησυχίες, ενώ είναι πολύ πιθανόν οι αρμόδιοι για τη χάραξη πολιτικής, ακόμη και σε επίπεδο ΕΕ, να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στο καθεστώς των μεταναστών που δεν απομακρύνονται για νομικούς, ανθρωπιστικούς ή πρακτικούς λόγους.

Όσον αφορά τα δικαιώματα των μεταναστών που δεν διαθέτουν άδεια διαμονής, η εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή της οδηγίας για τις κυρώσεις που επιβάλλονται στους εργοδότες θα δείξει κατά πόσον είναι αποτελεσματικοί οι υπάρχοντες μηχανισμοί, τουλάχιστον όσον αφορά το δικαίωμα διεκδίκησης οφειλόμενων αμοιβών. Η έγκριση της οδηγίας για τους εποχικούς εργαζόμενους αναμένεται να διευκολύνει την μετανάστευση ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού στην ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό θα μειωθεί η ζήτηση για εργαζόμενους που διαμένουν παράτυπα στην επικράτεια των κρατών μελών της ΕΕ, οι οποίοι είναι συνήθως αυτοί που διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο να υποστούν εκμετάλλευση.

Όσον αφορά την ένταξη των μεταναστών στις κοινωνίες των κρατών μελών της ΕΕ, μία από τις μελλοντικές προκλήσεις θα είναι να διασφαλιστεί ότι η ένταξη θα εξακολουθήσει να θεωρείται αμφίδρομη διαδικασία, η οποία επιτυγχάνεται με καταπολέμηση των διακρίσεων και ταυτόχρονα αναγνώριση των ωφελειών που προκύπτουν από τη

Μη επανεξεταζόμενη μετάφραση

διαφορετικότητα για την κοινωνία υποδοχής. Απαιτείται συνεχής παρακολούθηση με βάση συμπεφωνημένους δείκτες ένταξης, μεταξύ άλλων και στους τομείς της πολιτικής, πολιτιστικής και κοινωνικής συμμετοχής, για να προαχθεί περαιτέρω η ένταξη των νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών.

Όσον αφορά τον **έλεγχο των συνόρων και την πολιτική θεωρήσεων**, ο κίνδυνος να συνεχιστούν και κατά τα επόμενα έτη οι προκλήσεις που αντιμετώπισε η ΕΕ το 2011 είναι ορατός. Εφόσον δεν υπάρξουν αλλαγές, η άφιξη μεγάλου αριθμού προσώπων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ θα συνεχίσει να θέτει σε σοβαρή δοκιμασία τον σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματα. Οι νεοαφιχθέντες αποκαλύπτουν τα υφιστάμενα κενά στη δυνατότητα υποδοχής των κρατών μελών και αναδεικνύουν την πολυπλοκότητα του να παρέχονται εγγυήσεις προστασίας στα σύνορα και αποτελεσματικοί μηχανισμοί παραπομπής.

Μόνον με πολιτική βούληση και αποφασιστικά μέτρα θα βελτιωθούν οι οργανωτικές δυνατότητες. Εν προκειμένω έχει ζωτική σημασία η πρόσβαση σε χρηματοδότηση από την ΕΕ και η αποτελεσματική αξιοποίησή της για την ενίσχυση της δυνατότητας υποδοχής με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Οι αρχές των θεμελιωδών δικαιωμάτων που περιέχονται στον κώδικα συνόρων του Σένγκεν και στον κώδικα θεωρήσεων θα πρέπει να εφαρμοστούν στην πράξη. Στις μελλοντικές αξιολογήσεις των συμφωνιών Σένγκεν θα πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή στην εφαρμογή των εν λόγω αρχών. Ο αναθεωρημένος κανονισμός Frontex και η εφαρμογή της στρατηγικής του για τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν αποκλείεται να δημιουργήσουν ακόμη μεγαλύτερες προσδοκίες.

Οι προβληματισμοί για τα θεμελιώδη δικαιώματα σε σχέση με την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής θα εξακολουθήσουν να βρίσκονται στο επίκεντρο της πολιτικής θεωρήσεων. Τα νέα συστήματα επιτήρησης των συνόρων και αποθήκευσης των προσωπικών δεδομένων χρησιμοποιούνται ήδη ή βρίσκονται σε στάδιο ανάπτυξης: το σύστημα VIS εφαρμόζεται, το SIS II βρίσκεται υπό ανάπτυξη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε την πρότασή της για το Eurosur, ενώ συζητούνται διάφορες προτάσεις για τα έξυπνα σύνορα. Οι τεχνολογικές εξελίξεις στον εν λόγω τομέα θα συνεχίσουν να δημιουργούν προβληματισμό όσον αφορά την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα της συλλογής και αποθήκευσης δεδομένων, αλλά και το πώς αυτές επηρεάζουν την ιδιωτική ζωή των προσώπων των οποίων τα προσωπικά δεδομένα συλλέγονται και αποθηκεύονται.

Στον τομέα της **προστασίας των δεδομένων**, η εύρεση της χρυσής τομής ανάμεσα στις υποχρεώσεις ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ανησυχίες για θέματα ασφάλειας θα εξακολουθήσει να συνιστά πρόκληση για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Ο συνεχιζόμενος διάλογος σχετικά με την οδηγία για τη διατήρηση των δεδομένων θα αποτελέσει μία πτυχή αυτής της ευρύτερης συζήτησης.

Στα θεσμικά όργανα της ΕΕ θα συνεχιστεί η συζήτηση σχετικά με το ενωσιακό πλαίσιο στο πεδίο της προστασίας των δεδομένων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις τον Ιανουάριο 2012 για αναμόρφωση του υπάρχοντος πλαισίου: πρόταση κανονισμού ο οποίος θα αντικαθιστά την οδηγία του 1995 για την προστασία των δεδομένων και πρόταση νέας οδηγίας με την οποία θα θεσπίζονται κανόνες για την προστασία των

Μη εξουσιοδοτημένη μετάφραση

δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία τυγχάνουν επεξεργασίας για τους σκοπούς της πρόληψης, ανίχνευσης, διερεύνησης ή δίωξης αξιόποινων πράξεων και συναφών δραστηριοτήτων των δικαστικών αρχών.

Η στάση τόσο των χρηστών όσο και των παρόχων μέσων κοινωνικής δικτύωσης και άλλων διαδικτυακών εργαλείων έναντι της προστασίας των δεδομένων θα συνεχίσει να τροφοδοτεί τον δημόσιο διάλογο, αυξάνονται δε οι πιθανότητες να αποτελέσει και αντικείμενο της κρίσης του δικαστηρίου. Η διαθεσιμότητα και η αξιοποίηση των μηχανισμών έννομης προστασίας θα πρέπει να εξεταστούν προσεκτικά, ώστε να διασφαλίζεται ο πλήρης σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά τη χρήση των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας.

Το Δικαστήριο της ΕΕ δεν αποκλείεται για άλλη μία φορά να επιληφθεί ενός ακόμη ζητήματος που δημιουργεί προβληματισμό, αυτό της ανεξαρτησίας των αρχών προστασίας των δεδομένων.

Όσον αφορά τα **δικαιώματα του παιδιού και την προστασία των παιδιών**, η ταχεία κύρωση από πλευράς κρατών μελών της ΕΕ της Σύμβασης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, γνωστής και ως Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, αναμένεται να παράσχει υψηλότερα επίπεδα προστασίας στα κορίτσια που υφίστανται βία λόγω του φύλου τους και στα παιδιά που γίνονται μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας. Ομοίως, η υπό εξέλιξη αναμόρφωση του συστήματος προστασίας των παιδιών σε αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ αναμένεται να βελτιώσει τόσο την πρόσβαση των παιδιών στις κοινωνικές υπηρεσίες όσο και την αντιμετώπιση των καταγγελιών για άσκηση βίας εις βάρος παιδιών.

Η επίδραση της νέας οδηγίας για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, καθώς και της παιδικής πορνογραφίας, θα αρχίσει να γίνεται αισθητή όταν μεταφερθεί η οδηγία στο εθνικό δίκαιο. Αναμένεται να αναβαθμίσει την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση και να οδηγήσει στην αποτελεσματικότερη δίωξη των δραστών.

Εκ παραλλήλου, οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας στο διαδίκτυο θα συνεχίσουν να απαιτούν την αμέριστη προσοχή και την πλήρη επαγρύπνηση των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, αλλά και των κρατών μελών της.

Τα παιδιά θύματα εμπορίας αναμένεται να τύχουν υψηλότερου επιπέδου προστασίας καθώς συν τω χρόνω η νέα οδηγία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία των θυμάτων θα αποκτά μεγαλύτερη επιρροή και θα εφαρμόζεται σε μεγαλύτερο αριθμό κρατών μελών της ΕΕ.

Ο κανονισμός του Συμβουλίου της ΕΕ για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας θα εξακολουθήσει να επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη της ΕΕ τα παιδιά στο πλαίσιο υποθέσεων διακρατικών διαζυγίων και χωρισμού των γονέων. Θα εξακολουθήσει επίσης να ενισχύει το δικαίωμα του παιδιού να ακούγεται η γνώμη του σε παρόμοιες και άλλες υποθέσεις που κρίνονται από τα δικαστήρια. Ως εκ τούτου, ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα έχουν οι υπό εξέλιξη προσπάθειες για να καταστεί η δικαιοσύνη

Μη επαληθευμένη μετάφραση

πιο φιλική προς τα παιδιά. Η έρευνα για τη φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη που διεξήγαγαν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο FRA θα παράσχει ενδιαφέρουσες πληροφορίες στις εθνικές αρχές για τη μεταφορά των οδηγιών σχετικά με την εμπορία ανθρώπων και τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση.

Στους τομείς της **ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων**, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα εθνικά δικαστήρια και οι εθνικοί φορείς για θέματα ισότητας αναμένεται να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν ευρύτερα την έννοια των πολλαπλών διακρίσεων. Η τάση αυτή θα δώσει τη δυνατότητα στους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής να εκπονήσουν μέτρα τα οποία θα αποσκοπούν ειδικά στην άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα άτομα που κινδυνεύουν περισσότερο να υποστούν διακριτική μεταχείριση για περισσότερους από έναν λόγους.

Η έγκριση της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί οριζόντιας οδηγίας για την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω γενετήσιου προσανατολισμού, ηλικίας, αναπηρίας και θρησκείας ή πεποιθήσεων και πέραν του τομέα της απασχόλησης κινδυνεύει να καθυστερήσει ακόμη περισσότερο. Ωστόσο, είναι πολύ σημαντικό ο πρωταρχικός στόχος της, ήτοι ο αγώνας για την εξάλειψη των διακρίσεων σε ευρύτερο φάσμα τομέων, να επιτευχθεί στην πράξη.

Σε εθνικό επίπεδο, τα νομοθετικά μέτρα που λαμβάνονται για την πλήρη εφαρμογή της ΣΔΑμεΑ και την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω γενετήσιου προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου θα δείξουν στους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής τον δρόμο για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων. Εξάλλου, η αυξανόμενη έμφαση που δίδεται σε εθνικό επίπεδο σε μέτρα για την προώθηση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία μπορεί να αυξήσει τις πιθανότητες να προσεγγισθεί ο στόχος της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και της ανεξάρτητης διαβίωσης. Απαιτείται, πάντως, επαγρύπνηση για να διασφαλιστεί ότι ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης δεν θα πλήξει υπέρ του δέοντος τις υπηρεσίες που παρέχονται στα άτομα με αναπηρία.

Το ευρωπαϊκό έτος ενεργού γήρανσης και αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών 2012 θα αποτελέσει μια ευκαιρία να χαραχθούν πολιτικές για την αντιμετώπιση και την αντιστάθμιση της διακριτικής μεταχείρισης και του αποκλεισμού που βιώνουν οι πολίτες μεγαλύτερης ηλικίας σε κάποια κράτη μέλη της ΕΕ.

Στους τομείς της υγείας και της ασφάλειας, της ασφάλειας των πολιτών και της προστασίας των καταναλωτών, θα απαιτηθεί στενή παρακολούθηση των νομικών εξελίξεων οι οποίες θα μπορούσαν να θίξουν θρησκευόμενα άτομα τα οποία επιθυμούν να ζήσουν σύμφωνα με τις πεποιθήσεις τους, ώστε να αποτραπούν καταστάσεις έμμεσης διακριτικής μεταχείρισης λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων.

Όσον αφορά τον **ρατσισμό και τις εθνοτικές διακρίσεις**, οι υφιστάμενες δομικές ανισότητες μεταξύ εθνοτικών μειονοτήτων και πλειοψηφικού πληθυσμού θα συνεχίσουν να υφίστανται. Για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης απαιτούνται διαρκείς προσπάθειες από πλευράς αρμόδιων για τη χάραξη πολιτικής και κοινωνίας των πολιτών. Πέραν αυτού, χρειάζεται συστηματικότερη και πληρέστερη συλλογή δεδομένων, η οποία θα επιτρέψει να γίνει καλύτερα κατανοητή η κλίμακα και η φύση των εθνοτικών διακρίσεων και της ρατσιστικής βίας ή του ρατσιστικού εγκλήματος στην ΕΕ.

Μη επιτρεπόμενη αναπαραγωγή

Η εφαρμογή της υπάρχουσας νομοθεσίας, η καλύτερη ενημέρωση για τα δικαιώματα και η εύκολη πρόσβαση στη δικαιοσύνη ή άλλα όργανα προσφυγής θα συνεχίσουν να αποτελούν πολύτιμα όπλα στη μάχη κατά των εθνοτικών διακρίσεων στον τομέα της υγείας, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της στέγασης.

Για τη μέτρηση της επιτυχίας των πολιτικών που αποσκοπούν στην εξάλειψη των εθνοτικών διακρίσεων και των αποκλεισμών και στην προαγωγή της ένταξης των ομάδων πληθυσμού που μειονεκτούν, θα απαιτηθεί περιοδική συλλογή και ανάλυση δεδομένων με τη χρήση δεικτών θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Το πλαίσιο της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά έως το 2020 προσφέρει στην Ένωση και στα κράτη μέλη την ευκαιρία να βελτιώσουν την κοινωνική ένταξη των πληθυσμών Ρομά. Οι εν λόγω στρατηγικές, εφόσον στεφθούν με επιτυχία, θα μπορούσαν να αποτελέσουν πρότυπο για την καλύτερη ένταξη στο κοινωνικό σύνολο και άλλων ομάδων πληθυσμού που μειονεκτούν.

Για την αντιμετώπιση, πάντως, βαθιά ριζωμένων προβλημάτων όπως ο διαχωρισμός στην εκπαίδευση ή στην κατοικία, θα απαιτηθεί συνεχής προσήλωση επί μακρόν. Πέρα από τις εθνικές αρχές, καθοριστικό ρόλο θα διαδραματίσουν και οι τοπικές και περιφερειακές αρχές. Είναι επιτακτική ανάγκη να ενισχυθεί η ικανότητά τους να υλοποιούν πολιτικές ένταξης των Ρομά, όπως αναγνωρίστηκε από τη διάσκεψη κορυφής των δημάρχων του Συμβουλίου της Ευρώπης για τους Ρομά τον Σεπτέμβριο 2011, στην οποία συμφωνήθηκε να δημιουργηθεί μια συμμαχία ευρωπαϊκών δήμων και περιφερειών προς τον σκοπό αυτό. Η ικανότητα διαχρονικής παρακολούθησης του αντίκτυπου των πολιτικών και αναπροσαρμογής τους με βάση τις ανάγκες είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία των στρατηγικών που εφαρμόζονται σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και των εθνοτικών διακρίσεων.

Στον τομέα της **συμμετοχής των πολιτών της ΕΕ στη δημοκρατική λειτουργία της**, η αύξηση της συμμετοχής στις ευρωεκλογές και η μεταρρύθμιση του εκλογικού συστήματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου παραμένουν προκλήσεις που θα πρέπει να αντιμετωπισθούν έως τις επόμενες εκλογές το 2014. Στην ημερήσια διάταξη δεν αποκλείεται να παραμείνουν και οι μεταρρυθμίσεις των εκλογικών συστημάτων σε εθνικό επίπεδο, μεταξύ άλλων και όσον αφορά το δικαίωμα ψήφου από την αλλοδαπή.

Η παροχή της δυνατότητας στα άτομα με αναπηρία να ασκήσουν το δικαίωμα ψήφου επί ίσοις όροις με τους άλλους πολίτες θα συνεχίσει να δημιουργεί δυσχέρειες και προβληματισμό σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ. Είναι ακόμη πιο πιεστική η ανάγκη να σημειωθεί πρόοδος στο θέμα αυτό μετά την κύρωση της ΣΔΑμεΑ και τη δημοσίευση της σύστασης της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, με την οποία θεσπίζονται υψηλά πρότυπα στον εν λόγω τομέα.

Η ενεργός συμμετοχή των πολιτών της ΕΕ στη δημοκρατική ζωή της Ένωσης παραμένει μείζων πρόκληση και πέραν του πλαισίου των εκλογών. Μετά την έναρξη της εφαρμογής της πρωτοβουλίας ευρωπαίων πολιτών την 1η Απριλίου 2012, αναμένεται να αναβαθμιστεί η δημοκρατική λειτουργία της ΕΕ. Μένει να φανεί πώς θα αξιοποιήσουν οι πολίτες της ΕΕ την ευκαιρία που τους παρέχει το εργαλείο αυτό.

Μη επίσημη μετάφραση

Στον τομέα της **πρόσβασης σε αποτελεσματική και ανεξάρτητη δικαιοσύνη**, είναι αξιέπαινες οι μεταρρυθμίσεις που ξεκίνησαν το 2011 με σκοπό την ταχύτερη απονομή δικαιοσύνης και τον εξορθολογισμό των δικαστικών συστημάτων, που θα καταστήσουν ευκολότερη και αποτελεσματικότερη την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε ευρωπαϊκό αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Παρά ταύτα, ορισμένα από τα μέτρα που λαμβάνονται υπάρχει κίνδυνος να περιορίσουν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, αφού δημιουργούν ή αυξάνουν τα προσκόμματα για την προσφυγή στο δικαστήριο ή σε άλλους μηχανισμούς έννομης προστασίας.

Η επιδίωξη μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας ήταν η κινητήριος δύναμη του πρωτοποριακού έργου που επιτελείται στον τομέα της χρήσης εργαλείων ηλεκτρονικής δικαιοσύνης. Τα κράτη μέλη της ΕΕ αναμένεται να διευρύνουν και να εξελίξουν το έργο τους στον τομέα αυτόν, παρότι απαιτείται προσοχή για να μην περιθωριοποιηθούν όσοι δεν έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Πρόοδος σημειώθηκε και στο θέμα της νομιμοποίησης το 2011, αφού διευρύνθηκαν οι νομιμοποιούμενοι για την άσκηση προσφυγής. Η σύσταση οργάνων αρμόδιων για τα ανθρώπινα δικαιώματα επίσης συμβάλλει στο να καταστεί ευκολότερη η πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Τέλος, καθώς συνεχίζει να εξελίσσεται το ενωσιακό δίκαιο, τα δικαστικά συστήματα των κρατών μελών της θα χρειαστεί να προσαρμοστούν και να εναρμονιστούν ώστε να χειρίζονται αποτελεσματικά διασυνοριακές διαφορές και να παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις, το 2012 θα είναι το έτος κατά το οποίο η ΕΕ θα εγκρίνει το μέτρο Β του οδικού χάρτη για τις ποινικές διαδικασίες (το έγγραφο δικαιωμάτων), ενώ ουσιαστική πρόοδος αναμένεται και ως προς τα λοιπά μέτρα. Η οικονομική κατάσταση είναι πολύ πιθανόν ότι θα συνεχίσει να παίζει σημαντικό ρόλο όσον αφορά τις προτεραιότητες και τις προσπάθειες να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος. Η τάση ενίσχυσης των εθνικών φορέων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του ρόλου τους ως εξωδικαστικών μηχανισμών «πρόσβασης στη δικαιοσύνη» πιθανότατα θα συνεχιστεί κατά το επόμενο διάστημα, όπως και ο ρόλος των μηχανισμών παρακολούθησης που προβλέπονται από διεθνείς συμβάσεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Στον τομέα των **δικαιωμάτων των θυμάτων αξιόποινων πράξεων**, η ταχεία κύρωση από τα κράτη μέλη της ΕΕ της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) θα αποτελέσει σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης των προκλήσεων που εξακολουθούν να υφίστανται για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, ιδίως της ενδοοικογενειακής βίας.

Με την κύρωση της εν λόγω σύμβασης, τα κράτη μέλη της ΕΕ υποχρεούνται να ψηφίσουν νομοθεσία με την οποία θα διασφαλίζεται η αποτελεσματική και άμεση προστασία των γυναικών από την επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση. Πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, για παράδειγμα, δεν διαθέτουν επαρκή ορισμό της παρενοχλητικής παρακολούθησης, ο οποίος είναι απαραίτητος για την αποτελεσματική αντιμετώπισή του, όπως προβλέπεται στο άρθρο 34 της σύμβασης.

Η οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η οποία πρέπει να έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο έως τις 6 Απριλίου 2013, είναι πιθανόν ότι θα βελτιώσει την

Μη επίσημη μετάφραση

κατάσταση των θυμάτων αναγκαστικής εργασίας και σοβαρών μορφών εργασιακής εκμετάλλευσης, ενώ η οδηγία για τις κυρώσεις που επιβάλλονται στους εργοδότες αναμένεται να βελτιώσει την κατάσταση των θυμάτων που εργάζονται σε δύσκολες συνθήκες.

Η πολιτική σημασία των εγκληματικών πράξεων που υποκινούνται από προκαταλήψεις και η συναφής νομολογία θα αποτελέσουν πρόκληση για τον νομοθέτη τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του ποινικού δικαίου μάλλον θα εξακολουθήσουν να είναι σημαντικές, παρά την κοινή υποχρέωση που απορρέει από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου να φωτίζονται οι προκαταλήψεις που συνιστούν το κίνητρο εγκληματικών ενεργειών στις ποινικές δίκες.

Θα πρέπει να ληφθούν νομικά και πρακτικά μέτρα ώστε να ενθαρρύνονται τα θύματα να καταγγέλλουν τα περιστατικά στις αρχές και να αναπτυχθεί εμπιστοσύνη προς τις αρχές. Τα άτομα ή οι ομάδες που κινδυνεύουν από θυματοποίηση πρέπει να έχουν τη βεβαιότητα ότι οι αρχές μπορούν και θέλουν να εξετάσουν καταγγελίες για εγκληματικές πράξεις με σεβασμό και επαγγελματισμό. Ειδάλλως, θα εξακολουθήσει να παρατηρείται χάσμα ανάμεσα στις ενέργειες που ποινικοποιούνται από τον νόμο και στις ενέργειες που διερευνώνται και διώκονται στην πράξη.

Η έγκριση της πρότασης οδηγίας για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων θα σημάνει αξιόλογη πρόοδο σε επίπεδο ΕΕ, καθώς θα διασφαλίζει ελάχιστα πρότυπα για τα θύματα και τα μέλη της οικογένειάς τους σε ολόκληρη την ΕΕ. Σε επίπεδο κρατών μελών, η νέα νομοθεσία θα επιφέρει βελτιώσεις στις υποστηρικτικές υπηρεσίες για τα θύματα, στη συμμετοχή των θυμάτων στη δίκη και στον εντοπισμό των ιδιαίτερα ευάλωτων θυμάτων.

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Πίνακας 8: Επισκόπηση των εκθέσεων παρακολούθησης που δημοσιεύθηκαν στο πλαίσιο διαδικασιών παρακολούθησης των Ηνωμένων Εθνών και του Συμβουλίου της Ευρώπης το 2011, ανά χώρα

Χώρα	Εκθέσεις των Ηνωμένων Εθνών									Εκθέσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης				Σύνολο
	CERD	ΕΔΑ	CESCR	CEDAW	ΕκΒ	CRC	CRC-OP-SC	ΣΔΑμεΑ	UPR	ΕΣΠΒ	ECRML	FCNM	ECRI	
AT									✓			✓		2
BE									✓					1
BG		✓			✓									2
CY											✓		✓	2
CZ	✓					✓						✓		3
DE			✓		✓									2
DK						✓			✓			✓		3
EE			✓						✓	✓		✓		4
EL									✓					1
ES	✓							✓		✓	✓		✓	5
FI					✓	✓					✓			3
FR														0
HU									✓					1
IE	✓				✓				✓	✓				4
IT				✓		✓								2
LT	✓								✓	✓			✓	4
LU														0
LV									✓	✓				2
MT	✓									✓				2
NL														0
PL										✓	✓			2
PT														0
RO										✓	✓			2
SE											✓			1
SI					✓							✓		2
SK														0
UK	✓											✓		2
HR														0
Σύνολο	**6**	**1**	**2**	**1**	**5**	**4**	**0**	**1**	**9**	**8**	**6**	**6**	**3**	**52**

✓ = *Συμμετοχή σε κύκλους παρακολούθησης το 2011*

CERD	Επιτροπή για την εξάλειψη κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων
ΕΔΑ	Επιτροπή δικαιωμάτων του ανθρώπου (όργανο παρακολούθησης του Διεθνούς Συμφώνου για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα, ΔΣΑΠΔ)
CESCR	Επιτροπή για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα
CEDAW	Επιτροπή για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών
ΕκΒ	Επιτροπή κατά των βασανιστηρίων
CRC	Επιτροπή για τα δικαιώματα του παιδιού
CRC-OP-SC	Επιτροπή για τα δικαιώματα του παιδιού (όργανο παρακολούθησης του προαιρετικού πρωτοκόλλου σχετικά με την πώληση παιδιών)
ΣΔΑμεΑ	Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία
UPR	Οικουμενική περιοδική επανεξέταση
ΕΣΠΒ	Ευρωπαϊκή σύμβαση για την πρόληψη των βασανιστηρίων
ECRML	Επιτροπή εμπειρογνωμόνων του ευρωπαϊκού χάρτη για τις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες
FCNM	Συμβουλευτική επιτροπή για τις εθνικές μειονότητες
ECRI	Ευρωπαϊκή επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας

Πηγή : *FRA, 2011. Τα δεδομένα προέρχονται από: όργανα των Ηνωμένων Εθνών – http://tb.ohchr.org/default.aspx και όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης – www.cpt.coe.int/en/states.htm, www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/default_en.asp, www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_FCNMdocs/Table_en.asp, www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/countrybycountry_en.asp*

Μη επίσημη μετάφραση

Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Θεμελιώδη δικαιώματα: οι κυριότερες νομικές και πολιτικές εξελίξεις του 2011

2012 — 43 σ. — 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-9239-180-5
doi: 10.2811/10672

Περισσότερες πληροφορίες για τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης διατίθενται στο διαδίκτυο, μέσω του δικτυακού τόπου του FRA στη διεύθυνση fra.europa.eu.

Κωδικοί χωρών:

AT	Αυστρία	IT	Ιταλία
BE	Βέλγιο	LT	Λιθουανία
BG	Βουλγαρία	LU	Λουξεμβούργο
CY	Κύπρος	LV	Λετονία
CZ	Τσεχική Δημοκρατία	MT	Μάλτα
DE	Γερμανία	NL	Κάτω Χώρες
DK	Δανία	PL	Πολωνία
EE	Εσθονία	PT	Πορτογαλία
EL	Ελλάδα	RO	Ρουμανία
ES	Ισπανία	SE	Σουηδία
FI	Φινλανδία	SI	Σλοβενία
FR	Γαλλία	SK	Σλοβακία
HU	Ουγγαρία	UK	Ηνωμένο Βασίλειο
IE	Ιρλανδία	HR	Κροατία

Μη σταλθεισμένη μετάφραση

Πώς θα προμηθευτείτε εκδόσεις της ΕΕ

Δωρεάν εκδόσεις:

- από το EU Bookshop (http://bookshop.europa.eu);
- από τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα κράτη μέλη και στο εξωτερικό. Στοιχεία επικοινωνίας θα βρείτε στο διαδίκτυο (http://ec.europa.eu) ή θα τα ζητήσετε με φαξ στον αριθμό +352 2929-42758.

Εκδόσεις επί πληρωμή:

- από το EU Bookshop (http://bookshop.europa.eu).

Συνδρομές επί πληρωμή (π.χ. ετήσιες σειρές της Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συλλογές της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης):

- μέσω των εμπορικών αντιπροσώπων της Υπηρεσίας Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm).

doi:10.2811/10672
TK-AF-12-001-EL-N

FRA
EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

ΕΡΓΑΖΟΜΑΣΤΕ ΓΙΑ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Με στόχο την κατοχύρωση και την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων όλων των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), η ΕΕ και τα 27 κράτη μέλη της ανέλαβαν σειρά πρωτοβουλιών το 2011. Η ΕΕ ενέκρινε σημαντικά νομοθετικά και πολιτικά μέτρα σε τομείς όπως η προστασία των θυμάτων, η εμπορία ανθρώπων και η ένταξη των Ρομά και, για πρώτη φορά, δεσμεύθηκε άμεσα από διεθνή συνθήκη για τα δικαιώματα του ανθρώπου, τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Διάφορα κράτη μέλη αναμόρφωσαν, μεταξύ άλλων, τα συστήματα προστασίας των παιδιών και κατέβαλαν προσπάθειες για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και την ταχύτερη απονομή δικαιοσύνης.

Ωστόσο, εξακολουθούν να παραμένουν προκλήσεις. Ο ρατσισμός, η ισότητα και η απαγόρευση των διακρίσεων θα συνεχίσουν να αποτελούν κεντρικά μελήματα. Το έτος 2012 θα είναι επίσης κομβικής σημασίας για την ολοκλήρωση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και για τη συζήτηση σχετικά με το νέο πλαίσιο της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων.

Η φετινή συνοπτική παρουσίαση (Highlights 2011) της ετήσιας έκθεσης του FRA αποτελεί ένα χρονικό των θετικών εξελίξεων του 2011, αλλά και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν η ΕΕ και τα κράτη μέλη της στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, βασίζεται δε σε αντικειμενικά, αξιόπιστα και συγκρίσιμα κοινωνικο-νομικά δεδομένα. Παρουσιάζει επιλεγμένα κεντρικά θέματα στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καλύπτοντας τα εξής πεδία: άσυλο, μετανάστευση και ένταξη, έλεγχος των συνόρων και πολιτική θεωρήσεων, κοινωνία της πληροφορίας και προστασία των δεδομένων, τα δικαιώματα του παιδιού και η προστασία των παιδιών, ισότητα και απαγόρευση των διακρίσεων, ρατσισμός και εθνοτικές διακρίσεις, συμμετοχή των πολιτών της ΕΕ στη δημοκρατική λειτουργία της Ένωσης, πρόσβαση σε αποτελεσματική και ανεξάρτητη δικαιοσύνη και, τέλος, δικαιώματα των θυμάτων αξιόποινων πράξεων.

Μη επαληθευμένη μετάφραση

Υπηρεσία Εκδόσεων

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
Schwarzenbergplatz 11 - 1040 Βιέννη - Αυστρία
Τηλ. +43 (1) 580 30-0 - Φαξ +43 (1) 580 30-699
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: info@fra.europa.eu - fra.europa.eu
facebook.com/fundamentalrights
linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
twitter.com/EURightsAgency